

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

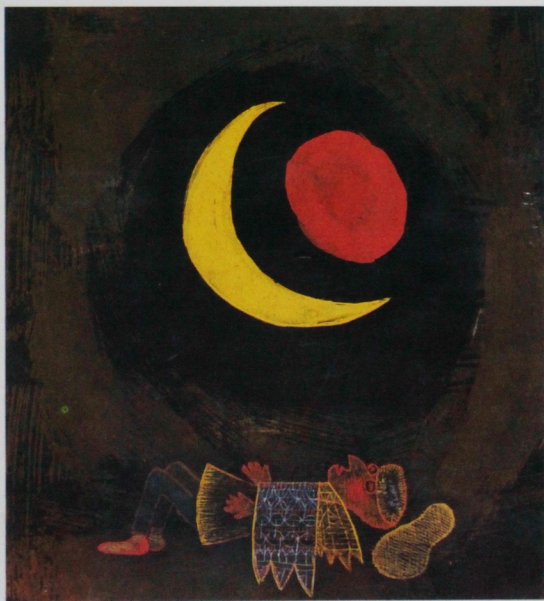
<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

1990 NOBEL ÖDÜLÜ
OCTAVIO PAZ
KARTAL MI
GÜNEŞ Mİ

TÜRKÇESİ : ALİ CENGİZKAN

OCTAVIO PAZ
KARTAL MI, GÜNEŞ Mİ?

VERSO YAYINCILIK

●
Birinci Baskı : ARALIK 1984
İkinci Baskı : EKİM 1990
Üçüncü Baskı : KASIM 1990

VERSO YAYINCILIK A.Ş.

P.K.: 359 Yenışehir/ANKARA

Genel Dağıtım ve Pazarlama:

SCG LTD. ŞTİ.

Konur Sokak 8/6' Kızılay-ANKARA

 117 97 47

Kapak Düzeni: VE Reklam

MacDizgi: Atölye Seven, 286 54 51

Baskı: Maya Matbaacılık, 118 01 53

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

OCTAVIO PAZ

KARTAL MI GÜNEŞ Mİ

SEÇME ŞİİRLER

Türkçesi
Ali Cengizkan

V YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ÖNSÖZ

Octavio Paz'ın şiirlerini ilk kez Ülkü Tamer çevirisiyle tanıdım (Sanat Olayı, s. 8, Ağustos 1981). Daha sonra Tomris Uyar, Onat Kutlar, Gürhan Uçkan, Adnan Özer ve ben, bazen aynı ama çoğunlukla farklı şiirleri çevirerek Octavio Paz'ı Türk okuruna tanıtmaya çalıştık. Bu kitabı oluşturan şiirler (Octavio Paz, Selected Poems. A Bilingual Edition, ed. by Ch. Tomlinson, Penguin Books, 1979) adlı kitaptan çevrildi. Çeviri açısından İngilizce metne bağlı kalmakla birlikte, özellikle ses, cümle yapısı ve bazen de anlam açısından İspanyolca özgün metni de gözönünde bulundurdum. Sanırım bunun belirgin sonuçları ortaya çıktı. Kitabın adını 'seçme şiirler', 'seçilmiş şiirler' gibi genel bir başlık yapmak yerine, ileride Senór Paz'ın da katkısıyla başka çeviriler de yapılabilir düşüncesiyle, bu toplamı da bir anlamda karşılayan ve ayrıca kitaplarından birinin adı olan 'Kartal Mı, Güneş Mı?' koymak bence daha doğrudu. Derlediğim yaşamöyküsü ve küçük sözlük ise, umarım şiirlerle koştur okunduğunda anlam kazanır ve kazandırır. Son olarak, bu şiirlerin şairine ve onları Türkçe söyleyen diğer şairlere, bin selam.

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Senór Paz 1 Nisan 1985'te imzaladığı kitaplarda "hiç konuşmadığım ve görmediğim, eski arkadaşuma" diyordu, "aramızdaki uzaklık çok fazla ama şîir birleştîrir bîzi". "Başka ufuklardan bîr selam!" Con un saludo! Yeni kttaplara!

1914'te Meksiko'da doğan Octavio Paz, yalnız Meksika'nın değil Latin Amerika ve Avrupa'nın da sayılı şairlerinden birisidir. Çok erken yaşlarda şiire başlamıştır. İlk şiirlerinde Quevedo, Gongóra ve Sor Juana Ines de la Cruz gibi şairlerle geleneksel biçimlerin etkisi sezilir. 1937'de iç savaştaki İspanya'nın Cumhuriyetçi kesimine gitmiş, dönüşünde Meksiko'da, dönemin Meksikalı ve İspanyol şairlerini biraraya toplayan *Taller* dergisini yayınlamaya başlamıştır. 1943-45 yılları arasında yeni başladığı diplomatik görev nedeniyle ABD'nde bulunmuş, bundan sonra da ardarda diplomatik görevlerle pek çok ülkeye gitmiş, Paris'te, aralarında André Breton, Henri Michaux ve diğer şair ve sanatçıların bulunduğu bir arkadaş grubuyla birlikte olmuştur. 1949'da, önemli ilk şiir toplamı olan *Libertad bajo palabra*'ı yayınlamış, 1950'de ise Meksika insanı üzerine antropolojik/sosyo-kültürel çalışması olan *El labirento de la soledad* (Yalnızlık Dolambacı, Türkçesi: B. Güvenç) çıkmıştır. 1956'da şiir üzerine denemelerinden oluşan *El arco y la lira* yayınlanmış, aralarında Türkçe de olan pek çok dile çevrilen *Piedra de sol* (Güneş Taşı) adlı uzun şiiri ise 1957'de yayınlanmıştır. 1962'de başlayan Hindistan elçiliği görevi onun doğu kültürleriyle tanışmasına ve giderek de *Ladera este* kitabındaki Hinduizm ve Şaktizm etkisi altındaki şiirleri yazmasına yolaçmıştır. Antropoloji, estetik ve politika üzerine düzyazılarını *Corriente alterna* ve *Conjunciones y disyunciones* adlı kitaplarda toplayan Paz, Meksika hükümetinin Meksiko'da giriştiği öğrenci katliamı nedeniyle 1968'de Hindistan Büyükelçiliği görevinden istifa etmiştir. 1970'de Cambridge Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapan Paz, 1971'de Meksiko'ya dönmüş ve

Latin Amerika'nın kültürel yaşamında yankılar yaratan etken sanat/yazın/eleştiri/politika dergisi *Plural*'ı yayınlamaya başlamıştır. Şiir yazmayı sürdüren Paz, Nerval, Hölderlin, Baudelaire, Rimbaud ve Baço gibi şairleri İspanyolca'ya çevirmiş, bu arada çok verimli bir biçimde düzyazı ürünleri de ortaya koymuştur. Hükümetin baskısı nedeniyle 1976'da *Plural*'den çekilen Paz ve yazı kurulumundaki arkadaşları, *Vuelta* adlı yeni bir aylık dergi çıkarmaya başlamışlardır. 1980'de Harvard Üniversitesi'nde doktorası alan, 1981'de Cervantes, 1982'de Neustadt Ödülünü kazanan Octavio Paz, 1987'de *Aradaki Ağaç* adlı son şiir kitabını yayınlamıştır. 11 Ekim 1990'da Nobel Edebiyat Ödülünü almıştır.

Şiir Kitapları

Luna Silvestre (1933), Bajo tu Clara y Otras Poemas sobre España (1937), Raíz de Hombre (1937), Entre la Piedra y la Flor (1941), A l Orilla del Mundo (1942), Libertad bajo Palabra (1949), Aguila o Sol? (1951), Semillas Para un Himno (1956), Piedra de Sol (1957), La Estacion Violenta (1958), Libertad bajo Palabra (1960-1935/57 arası toplu şiirler), Salamandra (1962), Viento Entero (1965), Blanco (1967), Discos Visuales (1968), Ladera Este (1969), La Centena (1969), Topoemas (1971), Renga (1971), Pasado en Claro (1975), Vuelta (1976), Poemas (1935-1975).

Düzyazı Kitapları

El Labirento de la Soledad (1950), El Arco y la Lira (1956), Las Peras del Olmo (1957), Cuadrivio (1965), Los Signos en Rotación (1965), Puertas el Campo (1966), Corriente Alterna (1967), Claude Levi-Strauss o el Nuevo Festin de Esopo (1967), Marcel Duchamp o el Castillo de la Pureza (1968), Conjunciones y Disyunciones (1969), Postdata (1970), El Mono Gramático (1971), Las Cosas en su Sitio (1971), Traducción: Literatuva y Literalidad (1971), El Signo y el Garabato (1973), Los Hijos del Limo (1973), Marcel Duchamp: Apariencia Desunda (1978), Xavier Villarrutia en Persona y en Obra (1978), El Obro Filantropico (1979), In Mediaciones (1979).

ŞİİR VE TARİH

Her şiir, tarihle şiiri şiirin yararına bir uzlaştırma girişimidir. Şair kendini içinde yaşadığı toplumla tanımladığında ve 'çağın akıntısı' denilen şeyi paylaştığında bile, -modern dünyada giderek daha az düşlenebilir olan bir uç durum-, tarihin zorba egemenliğinden sakınmaya çalışır. Bütün büyük şiir deneyleri -büyülü formülünden ve epik şiirden otomatik yazıya kadar-, şiirin, içinde tarih ile şiir, gerçek ile söylence, konuşulan dil ile imgelemin, biricikliği olan günlerle şenliğin, capcanlı bir günle gizli bir verimliliğe adanmış olanın bir yeni dönem başlatmak üzere sürekli döndüğü bir eğitime potası olduğunu savlarlar. Şiirin doğası Bayram'ın doğasına benzer, ki o da takvimde bir tarih olmanın yanında, zaman diziminde bir kırılma ve dün ya da yarın olmaksızın sürekli olarak geri dönen bir şimdiye salıdır. Her şiir bir Bayram'dır, mutlak zamanın bir tortusu.

İnsanlarla tarih arasındaki ilişki bir kölelik ve bağımlılık ilişkisidir. Çünkü eğer bir kez tarihin baş kişileseysek, aynı zamanda onun hammaddesi ve kurbanlarıyızdır da; o bizim pahamıza gerçekleştirilebilir. Şiir bu ilişkiyi köktenci biçimde değiştirir; şiir ancak tarihin pahasına gerçekleştirilebilir. Şiir bu ilişkiyi köktenci biçimde değiştirir; şiir ancak tarihin pahasına gerçekleştirilebilir. Bütün ürünleri -kahraman, katil, aşık, allegori, yazıt parçaları, nakarat, yemin; oynayan çocukların dudaklarındaki istençsiz çığlık, suçlu bulunan zanlı, ilk kez seven bir kız, rüzgarda dünyaya gelen bir cümlecik, bir parça ağlayış- bütün bunlar eskimiş sözler, yeni kullanılmaya başlayan sözler ve alıntılarla birlikte, kendilerini hiçbir zaman ölüme ya da duvara çalmaya bırakmayacaklardır. En sona ulaşmaya, en üstün olana varmaya eğilimlidirler. Kendilerini nedenlerden ve etkilere kurtarmaya çalışırlar. Kendilerini kurtaracak ve kendilerini kendileri kılacak şiiri beklerler. Tarih olmadan şiir

olamaz ama şîlrin biricik görevi de tarihi dönüştürmekten başka birşey değildir. Onun içindir ki gerçek devrimci şîlr vahiy gibi olan şîlrdir.

Şîlr, tarihle toplumun özü olan biricik şeyle, dille yapılır. Fakat şîlr, konuşma dilini ve mantıksal düşünceyi yöneten yasalardan başka yasalarla dili yeniden yaratmaya çalışır. Bu şîrsel dönüştürme dilin en gizli kapaklı yerlerinde belirir. Cümleciktir dilin çekirdeği, en basit ögesi, yalıtılmış söz değil. Bir söz diğer sözler; bir cümlecik diğer cümlecikler olmadan varolamaz.

Demektir ki, her cümle bir başkasına gizli bir başvuru kaynağıdır ve bir başkasının açıklamasından da kolayca etkilendir. Her cümlecik 'birşey söyleme isteği'ni kendi ötesinde birşeye başvurarak gösterir. Dil, herbiri gidilmekte olan 'yönü' gösteren hareketli ve aralarında değiş-tokuş yapabilen simgelerin bir birleşimidir. Bu yolla anlam ve iletişim sözcüklerin 'amaçlılığına' dayandırılırlar. Fakat şîlr onlara dokunur dokunmaz sözler ritmik birimlere ya da imgelere dönüşürler; kendi kendilerine ayakta dururlar, kendi kendilerine yeterler. Sözler birden hareketliliklerini yitirirler; düzyazıda birşeyi söylemenin pek çok yolu vardır, şîlrde bir tek yolu. O, *birşey söyleme isteği* değil, *geri dönülmezcesine söylenmiş bir şeydir*. Bir başka deyişle, 'birşeye doğru gidiş' değildir, şundan bundan 'konuşmak' da değildir. Şîlr dehşetten ya da aşktan sözetmez; gösterir onları. Geri alınamaz ve yerinden oynatılamaz olan şîlr sözcükleri, kendi kendileri dışında açıklanamazlar. Anlamları artık onların ötesinde değil içindedir, imge anlamın 'içindedir'.

Şîrsel imgenin doğru işlevi, bize çelişkin ve indirgenemez görünen gerçeklikleri bir bütünde eritmektir. Ve bu işlem, yolaçtığı ve yeniden yarattığı bütünlükler arasındaki çelişki ve karşıtlıkları kaldırmadan ya da feda etmeden gerçekleşir. Şîrsel imgenin, sözcüğün kesin anlamıyla, açıklanamaz oluşunun nedeni budur. Şimdi şîrsel dil, gerçekliğin bize kendini belirttiği belirsizliği paylaşır. İmge dili dönüştürürken yalnızca gerçekliğe kapı açmaz, aynı zamanda onu soyar ve bize sonul bütünlüğü içinde gösterir. Cümlecik bir imge olmuştur. Şîlr tek bir imgedir ya da parçalanamaz bir imgeler burcudur. Gerçeklik dediğimiz şeyin yokoluşuyla

doğan boşluk, ahenksizliklerini kaçınılmaz bir biçimde bir ımalar sistemine dönüştürmek isteyen ayrışık ya da çelişik görüntüler kalabalığıyla dolar - şîir: donuk, ayartılabilir ama onlara dokunmak isteyen dudaklar olduğunda alev alıp yatabilen sözcükler evreni. Belli zamanlarda, bazı konuşmacıların ağzında, cümlecik değirmeni gerçek hakkında kanıt sunan ve sergileme aramayan kaynağa dönüşür. O zaman biz, zamanın doluluğuna aktarılmış oluruz. Şair, dili son damlasına kadar sömürerek onu aşar. Tarihi vurgulayarak onu soyar ve ne olduğunu gösterir bize: Zaman.

Tarih bizi, bunun amaçsız ve sonu olmayan bir hayaletler geçidi olduğundan kuşkulandığında, dilin belirsizliği daha öne çıkar ve herhangi bir gerçek diyalogu önler. Sözler anlamlarını yitirirler, dolayısıyla iletişim güçlerini de. Tarihin yalnızca bir olaylar dizisine indirgenmesi, dili de bir cansız simgeler toplamına indirger. Tüm insanlar aynı sözleri kullanır ama birbirlerini anlamazlar. Ve insanlar için sözcüklerin anlamı üzerinde 'anlaşmaya varmayı' denemek boşunadır. Dil bir anlaşma kuralları toplamı değil, insanların ondan koparılamayacakları bir boyuttur. Her sözel serüven bir bütündür; insan kendisini ve yaşamını bir sözün karşı kefesine koyabilir. Öyleyse, yeni bir diyalogu gerçekleştirebilecek tek kişi de şairdir. Şairin yazgısı, hele bizimki gibi bir dönemde *'donner un sens plus pur aux mots de la tribu'*dur. Bu, sözcüklerin günlük dilden köklenip bir şîirde yeniden dünyaya geldiklerini gösterir. Modern şîirin simyacılığı denen şey bu gerçekten kaynaklanır. Fakat sözcükler insanlardan ayrılamazlar. Öyleyse, şîir etkinliğini şairin dışında şîirin karşıladığı büyümlü nesnede varolamaz; tersine, deneyiminin merkezine insanın kendisini almıştır. Karşıtlar insanın kendinde de erirler, yalnızca şîirde değil. İkisi de birbirinden ayrılamaz. Rimbaud'nun şîirleri Rimbaud'nun kendisidir; üstüne sözün indiği bir vahşîye çevirme girişimlerine karşın, o, parlak küfürlerle savrulan bir delikanlıdır. Hayır, *şair ve sözü biridir*. Şu son yüz yıldır uygarlığımızın en büyük şairlerinin yineledikleri söz bu oldu. Yüzyılımızın en son büyük hareketli olan gerçeküstücülüğün anlamı da daha farklı olmadı. Şair adına lâıyk hiçbir şairin kayıtsız kalamayacağı bu girişimlerin büyüklüğü, bizi parçalayan ikilemi

bir kezliliğine ve sonsuz olarak ortadan kaldırmaya çabalamasındadır, bu umutsuz çabada. Şiir bilinmeyene doğru atılır, yoksa bir hiçtir o.

Bugünkü koşullarda, şiirin aşırı savlarına başvurmak gülünç görünebilir. Tarihin egemenliği hiçbir zaman şimdiki kadar büyük olmamıştı, 'olayların' baskısı hiçbir zaman bu denli boğucu değildi. 'Bundan sonra ne yapmalı'nın zorbalığı gittikçe daha dayanılmaz olmakta, yapılanlar için hiçbir zaman bizim olurumuz alınmadığı ve yapılanlar insanın yokedilmesine yöneldiğine göre de, bununla oranlı olarak şiirsel etkinlik de daha gizli ve yalıtılmış olmakta ve seyrek gerçekleşmekte. Daha dün, şiir yazmak ya da aşık olmak yıkıcı eylemlerdi, ikili özelliğini ortaya çıkararak toplumsal düzenle uzlaşmanın bir biçimiydi. Bugün, o düzen kavramı yitirmiş durumda ve onun yerini güçler, kitleler ve direnişlerin bir toplamı doldurmuş. Gerçeklik sahte giysilerini bir yana koydu ve çağdaş toplum olduğu gibi görülebilmekte: Birbirlerinden ancak kullandıkları sertliğin derecesiyle ayırt edilen grupların yönelttiği propaganda ya da kırbaç zoruyla 'türdeşleştirilmiş' şeylerin 'ayrışık' bir toplamı. Bu koşullarda şiirsel yaratı saklanıyor. Şiir Bayram'sa eğer, mevsim dışında, sıklıkla gıdılmeyen yerlerde yapılan bir yeraltı şenliğidir.

Fakat şiirsel etkinlik tüm eski yıkıcı güçlerini cinsellik ve bilinmezliğin verdiği işte bu güçle, daha seçik biçimlenmediği için daha az kargınmış da olmayan, bir aforoz kaldırma savaşımına dönüşmekte. Dün evrensel topluluğun özgür havasını içimize çekmek için gerekli olan şiir, bugün bizi gücün ve sayıların büyüünden korumaya yarayan bir cin kovma duası olma niteliğini sürdürüyor. Dinliyor ki şiir, yaşamımızı bozmakla yetinmeyip vicdanlarımızı da yönetmek isteyen tüm güçlere karşı modern insanın *Hayır* demesinin yollarından biridir. Fakat bu olumsuzlama kendi içinde kendinden büyük bir *Evet!* de barındırır.

OCTAVIO PAZ

(Meksika Şiiri Antolojisi'nden
(*Anthology of Mexican Poetry*),
Thames and Hudson, 1959)

LA ESTACION VIOLENTA'DAN (1948-57)

YIKINTILAR ARASINDA İLAHİ

Sicilya denizinin köpüklendiği yerde...
Góngora

Tüylerini seriyor ortaya kendiyle taçlanmış gün.
Tız ve sarı bir çığlık
kaynar bir fışkırma, ortasına
tarafsız, iyiliksever bir göğün!
Görünüşler güzel onların bu anlık gerçeğinde.
Deniz kıyıya tırmanır
kayalar arasına tutunur, gözalan bir örümcek;
dağda morarmış bir yara ışıldar;
bir avuç keçi bir taş sürüsü olur;
güneş altın yumurtasını yumurtlar denize.
Herşey tanrıdır.
Bir kırk heykel
ışığın kemirdiği sütunlar
ölümün yaşadığı bir dünyada canlıdır yıkıntıları!

*Gece iniyor Teotihuacàn'a.
Piramidin tepesinde oğlanlar marthuana çekiyor,
yurtıcı gitar sesleri.
Hangi ot, hangi şifalı su can verecek bize,
nerede kazıp çıkaracağız sözünü,
dansı, kentli ve terazileri
ilahileri ve konuşmaları yöneten oranları?
Bir küfürle yükselir Meksika şarkısı
kararan bir renkli yıldız,
ilişki kapılarımızı tıkayan bir taş.
Toprakta çürümüş toprak tadı*

Gözler görür, eller dokunur.
Burada birkaç şey yeter:
Kaynana dili, dikenli mercan gezegeni,
başlıklı incirler,
yeniden dünyaya gelme tadındaki üzüm-
ler, midyeler, o dikkatli genç kızlar,
tuz, tereyağı, şarap, güneşin ekmeği.
Adalı bir kız bana yukarıdan, esmer güzelliğinin
dorugundan bakıyor,
ışıkta giysileriyle ince bir katedral.
Bir tuz kulesi, sahilin yeşil çamlarının önünde,
teknelerin beyaz yelkenleri yükseliyor.
Işık tapınaklarını kuruyor denizin üzerine.

New York, Londra, Moskova.
Gölge hayalet sarmaşığıyla örtüyor ovayı,
eğilen ve ateşli bitkileriyle,
fare kürküsüyle ve sıçan sürüleriyle.
Zaman zaman bir kansız güneş titriyor.
Dün kent olan dağlara dirseklerni dayayarak
Polifemo esniyor.
Altta, hendeklerin arasında bir insan sürüsü sürükleniyor.
Yakın zamanlara kadar insanlar kırlı hayvanlardan
saydı onları.

Günün o güzelim biçimlerini görmek, onlara dokunmak.
Işığın nabızı, oklar ve kanatlar.
Masa örtüsündeki şarap lekesi kan kokuyor.
Mercanın dallarını suya çarpışı gibi
Duygularımı bu yaşayan saate uzatıyorum:
an, kendisini sarı bir uyumla gerçekleştiriyor.
Gün ortası, dakikalarla ağırlayan başak,
sonsuzluğun taşmakta olan kabı

*Düşüncelerim ıktıye ayrılıp dolanıyor, düğümleniyor,
yeni baştan başlıyor sonra,
ve sonunda hız kesiyor, ağız olmayan ırmaklar,
kan deltası, göz kırpmayan bir güneş altında.
Ve herşey bu bayat suyun çrpıntısında mı bİtmeliydi?*

Gün, her tüm bir gün,
yirmidört parçalı parlak portakal,
tek bir sarı, şekerli tad!
Akıl biçimlerde varlık bulur,
iki düşman bir olur uzlaşarak
vicdan aynası sıvılaşır,
bir kez daha bir efsaneler çeşmesi:
insan, görüntüler ağacı,
çiçek olan sözler edim olan meyvalar olur şİmdi.

Napoli, 1948

KIRIK KÜP

İçer bakış açılır, bulantı ve alevden bir dünya doğar düş
görenin şakaklarında:
mavi güneş, yeşil rüzgar girdapları, nar yıldızlarını dürtüp
açan ışıktan gagalar,
ve tek başına günebakan, yanık bir sırtın ortasında dönen
bir altın göz,
ve çınlayan billur ormanları, yankı ve yanıt ve dalga orman-
ları, bir saydamlıklar diyalogu,
ve rüzgar, ve bir fiskiye boynunun sonsuz duvarları arasında
suyun dörtlüğü,
ve at, kuyruklu yıldız, gecenin yüreğini delen roket, ve tüyler
ve dağlar,
tüyler, meşalelerin, mumların, kanatların birden çiçekleniş,
beyazlığın kaplaması her yanı,
ada kuşları, düşörenin şakağında şarkı söyleyenler!

Gözlerimi açtım, gökyüzüne baktım, ve gecenin yıldızlarla
nasıl kaplandığını gördüm:
canlı adalar,yalımlı adalardan bilezikler, yanan ve nefes
alan taşlar, canlı taş öbekleri,
ve bütün o çeşmeler ve berrak ışıklar, karanlık bir omuz
üstünde uzun saç lûleleri,
ve o denli çok ırmaklar, ve uzaktan belli belirsiz sesli ateş
yanındaki suyun, gölge yanındaki ışığın!
Harplar, harp bahçeleri.

Fakat tek başımaydım tarlada:

kaktüstü, ve dikenleri, ve güneşte yarılan büyük kayalar.
Çekirgeler sessizdi.

Kirecin ve yanık tohumların farklı kokusu havada,
köy sokakları, kuru yağmur dereleri,

ve haa ayrılırdı bin parçaya biri bağırsa: Kim var orada?

Çıplak tepeler, sönmüş bir volkan, taş ve o denli görkemlin
altında nefes nefese bir ses, ve kuraklık, tozun tadı,
tozda çıplak ayakların hışırtısı, ve tarlanın ortasında
taşlaşmış bir fiskiye gibi duran bir ağaç!

Anlat bana, kuraklık, anlat bana, yanık toprak, öğütölmüş
kemiklerin toprağı, anlat bana, acı çektilrilen ay:
su yok mu,

yalnızca kan, yalnızca toz, yalnızca çıplak tabanlar mı var
dikenler üzerinde,

yalnızca paçavralar ve böcekler için besin, ve kafır ayın
altındaki uyusukluk, o altın şef mi?

Kışneyen atlar yok mu, ırmağın kıyısında düzgün ve parlak
büyük taşlar arasında,

durgun suda, yaprakların yeşil ışığı ve şafakta yıkanan kadın
ve erkeklerin bağrısmaları altında?

Tanrılar nerede, tahıl tanrısı, çiçek tanrısı, kan tanrısı,
Bakire,

hepsi de öldü mü, hepsi de uzaklaştı mı, tıkanmış pınarın
kenarında kırk su küpleri?

Yalnızca ödlübağa mı yaşamakta?

Yalnızca gri-yeşil ödlübağa mı yanıp parlamakta Meksika
gecelerinde?

Yalnızca şışko reis Cempoala mı ölümsüz?

Karla sulanmış ilahlı yeşim ağacının altında boylu boyunca
uzanmak, iki genç köle kendisini yelpazelerken,
büyük halk topluluklarına yol göstermek, haça dayanarak:
silah ve baston,
savaş giysileri içinde, taştan bir maske arkasında, ateş eden
müfrezelerin dumanlarını değerli bir esans gibi içine
çekerek,
ya da haftasonlarını uzatarak kıyıda ki müstahkem evinde
metresi ve onun neon takılarıyla?
Yalnızca ödlübağa mı yaşamakta?

Bıçak ve kırık camlardan oluşan kuyruğuyla soğuk yeşil
öfkeye bak,
uyuz gibi uluyan köpeğe bak,
suskun nilüfere, dikenlerini dikleştiren kaktüse, yaralanan
ve kanayan çiçeğe bak,
keskin, acımaz geometrisi bir işkence aracı olan çiçeğe,
uzun dişleri ve amansız gözleriyle geceye bak, görünmez bir
taşla deri yüzen geceye,
takırdayan dişleri dinle,
kemik kıran kemikleri dinle,
insan derisinden davula vuran kalça kemiğini,
göğüs davulunu ezen öskeli ökçeyi,
davul zarımızın tam-tamlarını çalan çılgın güneşi,
sarı bir kral gibi yükselen ve herşeyi kökleyen ve tek başına
dansen ve düşen toza bak,
kökleri birden kuruyan bir ağaç gibi, ilk fiskeyle yıkılan
bir kule gibi,
düşen ve kalkan ve toz yutan ve yine de sürünen adama
bak,
kayayı delen ve yüzyılları delen ve dişlerini gıcırdatarak
ışığı ısırarak insan göçüne,
kırılmış kayaya, kırılmış insana, kırılmış ışığa bak.

Gözlerimizi açtığımızda ve kapadığımızda aynı
şeyler midir?

Düşünce yanar bızım iç kalelerimizde, bir başkası onun
yerine yükselsin diye, yalımlar ve gözalıcı parlaklık
içinde,

kafatasını çatlatan bir ağaca büyüyen imge tohumu,
kendisini söyleyecek dudaklar arayan söz.

Büyük taşlar engel oldu eski insan pınarına, taştan yüzyıllar,
kayraktaşlarından yıllar, cansıkıcı taş dakikalar yığılı
durur insan pınarının üzerinde.

Anlat bana, kuraklık, dışsız zamanın, dışsız açlığın
parlatıp düzelttiği taş,

açlık olan yüzyıllar, ve yüzyıl olan dışler tarafından
öğütülen toz,

anlat bana, toza bulanık kırk küp, anlat bana,
kemik kemiğe, insan insana, açlık açlığa sürtsün diye mi
doğdu ışık,

kıvılcım ve ağlayış, söz fışkırıncaya kadar sonunda,
su akıncaya ve firuze renkli geniş yapraklı ağaç ayağa
kalkıncaya kadar sonunda?

Gözümüz açık uyumalı, ellerimizle düş görmeliyiz,
kendi yatağını arayan ırmağın, kendi dünyasını düşleyen
güneşin düşlerini görmeliyiz,

yüksek sesle düşlemeli, şarkı kök salıp gövde, dallar, kuşlar
ve yıldızlara dönüşünceye kadar şarkı söylemeliyiz,
kadınca suyu, içeceğimiz ve kendimizin ayırdına varacağımız
ve kendimize geleceğimiz kaynak,

bize insan olduğumuzu söyleyen kaynak, gecede yalnız
başına konuşan ve bizi adımızla çağıran su,

ben, sen, o, biz diyen sözlerin kaynağı, büyük ağacın,
yağmurun yaşayan heykeli altında,
kendimizi tanıyarak ve adlarımıza güvenerek o güzel
adıları söylediğimiz yerde,
geriye doğru kaynağa doğru gitmeli düşlerimiz, yüzyıllara
gerisin geri kürek sallamalı,
bebeklikten öte, başlangıçtan öte, vaftiz sularından öte,
insanla insan arasındaki duvarları yıkmalı, ayrılan ne varsa
birleştirmeli,
yaşam ve ölüm karşı dünyalar değil, biz çift çiçekli bir sapız,
yitik dünyayı bulmalıyız, içeriden ve dışarıdan düşlemeli,
gecelemin döğmelerini deşifre etmeli, öğle üzeriyle yüzyüze
gelmeli ve maskesini yırtmalı onun,
güneşin ışığında yunmalı ve gecenin meyvasını yemeli ve
yıldızlarla ırmakların nakışlarını çözmeli,
ve kanın, gelgitin, yeryüzünün ve gövdenin söylediklerini
anımsamalı, ve kalkış noktamıza geri dönmeli,
ne içeride, ne de dışarıda, ne yukarıda ne de aşağıda, bütün
yolların başladığı dörtyol ağzında,
çünkü ışık bir su sesiyle türküleniyor, su yaprakların
sesiyle,
ve şafak meyva yüklü, gece ve gündüz sakın bir ırmak gibi
uzlaşma içinde akarlar,
gece ve gündüz aşık bir erkekle kadın gibi okşarlar
bırbırlarını,
mevsimler ve tüm insanlık bitimsiz bir ırmak gibi
yüzyılların kemerleri altından akar,
çıkışımızın canlı merkezine doğru, sondan ve başlangıçtan
ötede.

Meksiko, 1955

Huzursuz kent kanımda dolanır bir an gibi.
Ve yakınıp duran bir inlemeyi uzun bir S gibi izleyen uçak,
uzak köşelerde kıvrılıp kalan tramvaylar,
birisinin plaza'da geceyarısı silkelediği güceniklikle
yüklenmiş şu ağaç,
yükselen ve parçalanan ve yitip giden ve kulakta kıvrır kıvrır
dönen bir sır fısıldayan sesler,
karanlığı açarlar, a'ların ve o'ların uçuşumlarını, suskun
seslilerin tünellerini,
gözlerim bağlı aşağıya doğru koştüğüm dehlizler, uykulu
abece bir mürekkep ırmağına benzeyen çukura düşer,
ve kent gidip gelir ve taştan gövdesi tapınağıma ulaşırken
parçalanır,
bütün gece, teker teker, heykelden heykele, çeşmeden
çeşmeye, taştan taşta, tüm bir gece boyunca,
kırık parçaları alımda birbirlerini ararlar, bütün gece
boyunca kent benim ağzımdan konuşur uykusunda,
nefes kesik bir söylev, suların kekeleyişi ve tartışan taş,
onun öyküsü.

Bir an kıpırtısız durmak, gidip gelen, gidip gelen ve hiçbir şey
söylemeyen kanımı durgunlaştırmak,
bir ıncır ağacının gölgesinde oturan yogacı gibi üstüme ku-
rulan, ırmak kenarındaki Buda gibi, an'ı durdurmak,
tek bir an, zamanın kenarına kurulan, benim uykusunda
konuşan ve hiçbir şey söylemeyen ve beni kendisiyle
birlikte sürükleyip taşıyan ırmak ılgemi silmek için,

kıyıda ırmağı durdurmak için, an'ın kıldını açmak, onun
şaşkın odalarına girerek suyun merkezine ulaşmak için
oturmuş,
çeşmeden su içmek, taş dudaklardan dökülen mavî hecelerin
çağlayanı olmak,
kendî kenarına oturan Buda gibi gecenin kıyısına oturmak,
kapaklı an'ın titrek ışığı olmak,
yanışı ve çözülüşü ve doğuşu an'ın, zamanın kenarında
koşuşturan derin soluğu gecenin,
ırmağın söylediğini söylemek, dudaklara benzeyen uzun bir
söz, hiçbir zaman bitmeyen uzun bir söz,
zamanın taştan cümlelerle söylediklerini söylemek, suların
kapladığı dünyaların geniş el-kol hareketleriyle.

Şiirin ortasında büyük bir umarsızlık çöker üstüme,
herşey terkeder beni,
yanımda hiç kimse yok, arkamda yazdıklarıma dökülen o
gözler bile,
ne arkamda, ne de önümde, hiç kimse, kalem isyan eder, ne
başlangıç var, ne de son, atlayabilecek bir duvar ne de,
ıssız bir *promenad*'dır şiir, söylenen söylenmemiştir,
söylenmeyen de söylenemez zaten,
kuleler, yıkılmış teraslar, asma bahçeleri, siyah tuzdan bir
deniz, kör bir krallık,

Hayır,

kendimi durdurmak, susmak, göz kapaklarımdan bir yeşil
filiz uçverene kadar gözlerimi kapalı tutmak, bir
güneşler filizi,
ve abece görüşün rüzgarı altında uzun uzun sallanır ve akıntı
bir dalgaya yuvarlanır ve dalga bendi yıkar,
kağıt, yıldızlarla ve şiir karmakarışık sözler ormanıya
kaplanıncaya kadar beklemek,

Hayır,

söyleyeceğim hiçbir şey yok, kimsenin söyleyeceği bir şey
yok, hiçbir şey ve hiç kimse, yalnızca kan,
kanın bu geliş gidiş dışında hiçbir şey, yazıların üstündeki
yazının, şilrin ortasında yinelenen aynı sözcüğün
dışında,
zamanın heceleri, parçalanmış harfler, mürekkep lekeleri,
gıdıp gelen ve hiçbir şey söylemeyen ve beni de
kendisiyle sürükleyip taşıyan kan.

Ve konuşurum, yüzüm kağıda eğilmiş ve yanımda birisi yazar
kanım gıdıp geldikçe,
ve kent kendi kanında gider ve gelir, bir şey söylemek ister,
zaman bir şey söylemek ister, gece konuşmak ister,
bütün gece boyunca adam tek bir sözcük söylemek ister,
söylevini vermek sonunda, ufalanmış taşlardan
yapılmış
ve ben kulak kesilirim, adamın söylediklerini duymak,
sürüklenen kentin söylediklerini yinlemek isterim,
bütün gece parçalanmış taşlar birbirlerini ararlar,
elyordamıyla alımda, bütün gece su taş karşı savaşır,
sözler geceye karşı, gece geceye karşı, donuk savaşçıyı hiçbir
şey aydınlatmaz.
silahların vuruşları taş tek bir parça ışık bile koparamaz,
geceye bir kıvılcım, kimse bir erteleme bağışlamaz,
ölümsüzler arasında ölümüne bir savaştır, geri çekilmeyi
sunmak, kan ırmağını, mürekkep ırmağını durdurmak
için,
sözler ırmağını durdurmak için, akıntı yukarı geri gitmek
için, ve gece altın yalımlı iç organlarını kendi kendine
sergilesin diye,
su göstereyim yüreğini, bir boğulmuş aynalar öbeği, camdan
bir ağaç rüzgarın köklediği,
(ve ağacın her yaprağı kanat çırpır ve parlar ve zalım bir
ışıkla yiter, nasıl yiterse şalrın imgesinin sözleri)

zaman kalınlaşabilsin ve yarası görünmez bir yara izi olsun,
dünyanın derisi üzerinde görülür görülmez ince bir çizgi,
bırakın sözler silahlarını bıraksınlar ve şır tek bir sıkı
dokulu söz olsun, ilerleyen amansız bir ışınım,
ve tin yangından kararan çayır olsun, denizin taşlaşan ve
hiçbir şey yansıtmayan ay parçası göğsü,
yayvanlaştırılmış boyut dışında, genişleme, kendi üzerine
uzanan uzam, alabildiğince geniş açılmış kanatlar,
ve herşey kendini keserek ve dondurarak saydam barsaklar
kayasına katabilen yalım gibi olabilsin,
büyük sert alevler şimdi billur, barışçıl bir berraklıkta
karar kılsın.

Ve ırmak akıntı yukarı geri gider, yelkenlerini toplar,
görüntülerini teker teker kaldırır ve kendi içinde kıvrılır
kalır.

Cenevre, 1953

**AGUILA O SOL?'DAN
(1949-50)**

ŞAİRİN ÇALIŞMALARI'NDAN

VII

Alacakaranlığın masası üstünde yazarım, kalemim onun neredeyse yaşayan, inleyen ve doğumunun ormanını anımsayan göğsüne bütün ağırlığıyla çöker. Siyah mürekkebin geniş kanatları açılır. Lamba patlar ve kırık camlardan bir pelerin sözlerimi örter. Keskin bir ışık kıymığı sağ elimi kesişip atar. Gölgeden filizler süren bu kütükle yazmayı sürdürürüm. Gece odaya girer, karşıklı duvar büyük taş dudaklarını buruşturur, büyük hava kalıpları kalemimle kağıdımın arasına girerler. Basit tek bir hece dünyayı havaya uçurmaya yeter! Fakat tek bir söze daha yer yok bu gece.

XIII

Yıllar önce, çakıtaşlarından, çöp ve otlardan kurdum Tıllantı'nı. Duvarı parmaklı işaretliyle sarı kapılarını, gürültücü bir halkın doldurduğu kokuşuk sokaklarını, yeşil Hükümet Sarayı'nı, ve beş büyük tapınağıyla el gibi açılan kırmızı Adak Evi'nı, onun sayısız şosesini, anımsarım. Tıllantı, beyaz kayanın dibindeki gri kent, toprağın çivi ve dişlerle kavradığı kent, toz ve duaların kenti. Yaşayanlar -kültutmaz, merasımsever ve tutkuyla aşık- onları yapan Ellere tapar, fakat onları yokedebilecek Ayaklardan korkarlardı. İnançları ve İlklerin sevgisini satınalmayı, İkincilerin iyiniyetini sağlamayı amaçlayan taze kurbanları, sağ ayağımın, onları ve tarihlerini, sert huylu aristokratlarını, ayaklanmalarını, kutsanmış dillerini, halk şarkılarını ve seyirlik oyunlarını ezdiği o mutlu sabahtan esirgeyemedi onları. Rahipleri, Ayaklar ve Ellerin aynı tanrının uzantıları olduğundan hiçbir zaman kuşkulananmamışlardı.

XIV

Büyük zorlukla, her yıl milimetrelerce ilerleyerek, kayadan bir yol oyarım. BİN yıllardır dişlerim harlandı ve tırnaklarım kırıldı *oraya* varmak için, öbür yana, ışığa ve açık havaya. Ve şimdi ellerim kanar ve dişlerim takırdar, kararsız, susuzluk ve tozun çatlattığı bir oyukta, durur ve çalışmamı yeniden düşünürüm: Yaşamımın ikinci bölümünü taşları kırarak, duvarları delerek, kapıları dağıtarak ve yaşamımın birinci bölümünde kendimle ışık arasına yerleştirdiğim engelleri kaldırmak için kullandım.

XVI

Yol veren barsaklarla karşı duran kemikler arasında bir geçit açarak ilerleyen acı gibi, bizi yaşama bağlayan sınırları törpüleyen bir törpü gibi, evet, fakat aynı zamanda anı bir sevinç gibi, denize açılan bir kapıyı açmak gibi, aşağıdaki cehenneme bakmak gibi, doruğa erişmek gibi, kapıyı öğüten elmas ırmağı gibi ve büst ve beyaz tapınakların yerkaymasında dökülen mavi çağlayan gibi, yükselen kuş ve düşen yıldırım gibi, kanat çırpışı meyveyı yırtan ve sonunda kırıp açan gaga gibi! Sen, haykırışım, ateş tüylerinin fışkıyesi, çınlayan ve bir yıldızın gövdesini yarıp çıkan gezegen gibi geniş yara, bir yankılar göğünde bitimsizce düşen, seni yineleyen bir aynalar göğünde düşen ve seni yokeden ve yeneden yapan, sayısız, bitimsiz, ıslımsız.

KARTAL MI, GÜNEŞ Mİ?'DEN

BAHÇE VE ÇOCUK

Kararsızlıkla, içeri girerim. Koridorlar, bir otel odasına, bir ünleme, bir kentsel çöle açılan kapılar. Ve esneme ile terkediş arasında, sen, el sürülmemiş, o kadar ölümle kuşatılmış yapraklar, bahçe bu gece yine görünür. Yüksek kerpiç duvarlar arasında, duygudan yoksun ve açık düşler, geometri ve çılgınca sayıklamalar. Çamdan çardak, her zaman ayakta, duruşlarını değiştirmeyen, gıysilerini, suskularını değiştirmeyen sekiz tanığı çocukluğumun. İç savaş yüzünden yarım kalan pavyonun yığılı taşları, melankoli ve kertenkelelerin sevdikleri yerler. Gizleri, sıcak yeşil yumuşaklıkları, korkuyla gizlenen ve korkutan böcekleriyle yüksek çayırlar. Masallarıyla incir ağacı. Karşıtlar: Beyaz lambalarıyla nar ağacının önündeki manolya, kızgın güneşte yanan kırmızı mücevherlerle büyük şamdan. Ayva ağacı ve sabah havasıyla içini çeken esnek dalları. Lekesiz, o denli beyaz duvar üzerinde begonvillerin ağır şarap lekesi. Kutsal yer, rezil yer, monoloğun köşesi: Bir öğleden sonranın öksüzlüğü, bir sabahın ilahileri, sessizlikler, görüldüverip paylaşılan o cennet günü.

Yukarıda, dalların sıklığında, gökyüzünün boşluklarıyla keşilen yeşiller arasında, öğle sonrası saydam kılıçlarla dövüşür. Yağmurla yeni ıslanan yeryüzüne basarım, kokular keskin, otlar canlı. Sessizlik dikilir ve sorgular beni. Fakat ileri doğru gider ve kendimi belleğimin ortasına ekerim. Gelecek şeylerle yüklü bu havayı derin derin solurum. Geleceğin dalgaları yaklaşır, ele geçirişlerin söylentileri, keşfedişlerin ve bilinmezlin işgallerini kolaylaştıran o birdenbire beliriveren boşluklar. Dışlerimin arasından ılık

çalarım, ve ıslığım, saatin bu övülesi berraklığında, kanatları uyandıran ve öngörülerin uçuşmasını sağlayan bir mutlu kırbaç şaklamasıdır. Ve ben onların *oraya*, gömleklili bir kambur adamın, kızgın duraklamalar arasında, uçurumun tepesinden şu birkaç elvedayı hiç durmadan yazdığı yere, öte yana doğru yola çıkışlarını izlerim.

OVA

Karınca yuvası püskürür. Açık yara fışkırır, köpüklenir, genişler daralır. Güneş bu zamanlarda kan pompalamayı hiç bırakmaz, tapınaklar şişer, yüzleri kırmızı. Ergenliğin bir köşesinde kendisini ateşin ve bir vicdan sorununun beklediğinden habersiz olan oğlan, karınca tepesinin derisi yüzülmüş ağzına küçük bir taş yerleştirir. Güneş, çöp dağlarını ezerek, mızraklarını ovanın hörgüçlerine gömer. Kınından sıyrılan parıltı, bir kırpıntılar piramidi üstündeki boş teneke kutunun yansımaları uzamın her köşesinin içine işler. Gömü arayan çocuklar ve başıboş köpekler çürümenin sarı ışığında itişip kakışırlar. Bin ayak ötede, San Lorenzo kilisesi oniki cemaatini çağırır. İçeride, sağdaki mihrabın üzerine, mavi ve pembeyle boyanmış bir azız vardır. Sol gözünden gri kanatlı böcekler akar, düz bir çizgi üstünde kubbeye doğru uçar ve toz halinde yere düşerler, güneşin dokunduğu zırhın sessiz yer kayması. Fabrika kulelerinde düdüğü öter. Boyunu vurulmuş falluslar. Birkuş, kara giysili, daire biçiminde uçar ve ovadaki biricik canlı ağaca konar. Ve sonra... Sonra yoktur. İleriye giderim, büyük kayalarına girerim yılların, büyük kütleleri sıkıştırılmış ışığın, büyük kum madenlerinin dehlizlerine girerim, kendi üstlerine granit dudaklar gibi kapanan koridorlardan geçerim. Ve ovaya dönerim, her zaman öğle olan ovaya, hareketsiz bir doğa üzerinde tıpkısı bir güneşin kıpırtısız parladığı yere. Ve onikiyi vuran çanlar hiçbir zaman durmaz, ne de sineklerin vızıltısı, ne de hiçbir zaman geçmeyen, yalnızca yanan ve hiçbir zaman geçmeyen şu anın patlaması.

YİĞİT NOTA

Cesur nota, kar ve kanatların ülkesinde ilerliyorsun, uçurumlar ve yıldızların bıçaklarını biledikleri doruklar arasında, yalnızca kadife kuyruğunun ağır mırıltısının arkadaşlığıyla nereye gidiyorsun? Kara tavuk, gagan kayaları patlatır. Peçeli krallığın, demir ve günebakan, kaya ve kuş, ateş ve diken arasındaki güvenilmez çizgiyi yanıltıcı sayar. Yükseklerden, yanmakta olan yanıtlar koparırsın. Cam boyunlu ışık ikiye parçalanır ve kara zırhın saf soğuk kıvılcımlarını atar. Saydamlıklar içindesin bile ve beyaz sorgucun bir anda bın yerde birden dalgalanır, kendi beyazlığında boğulan kuğu. Dorukta yerleşir ve şımşegini çakarsın aşağıya. Ve sonra, eğilerek, kraterin donmuş dudaklarını öpersin. Zamanıdır gökyüzünde uzun bir yara izinden başka bir iz bırakmayacak olan bir patlayışa yolvermenin. Müzik koridorlarını geçer ve serpiliş gelişen borular arasında yitersin.

HAVADAKİ KALE

Bazı öğle sonraları garip varlıklar yolumu keser. Onlara yalnızca sürünüp geçmek bile deriyi, gözleri, içgüdüyü değiştirmeye yeter. Ve sonra, tepilmemiş yollara düşme cesaretini gösteririm. Sağımda, içine girilemeyen maddeden büyük kütleler; solumda, bir dizi gırtlak. Daha tırmanırım, tıpkı çocukluğun bir gün onunla yüzyüne kalmaktan başka yol olmadığını farkedeceğimiz güne kadar bizi korkuttuğu ya da eğlendirdiği gibi bir sabit şikre nasıl tırmanırsam. Dorukları taçlandıran kale bir şımşek çakışından yapılmıştır. Bir balta gibi ince ve basit, dik ve yalın, vadiye doğru yanaşır onu ikiye bömler niyetiyle. Tek parçadan bir kale, reddedilemez lavların önerisi! İçeride şarkı söylerler mi? Sevişirler mi yoksa boğazlaşırlar mı! Rüzgar başıma velveleyi yığar ve gök gürlemesi tahtını köklendirir kulaklarımda. Eve gitmeden önce çatlaklar arasında büyüyen küçük çiçeği koparırım, siyah çiçeği, şu ışınlı yanarı.

MEKSİKA VADİSİ

Saydam gövdesini açar gün. Güneş taşına bağlı, ışık büyük görünmez çekicileriyle döver beni. Bir duraklamayım yalnızca, bir titreşimle diğeri arasında: Yaşama noktası, birbirini yoksayan ve içimde buluşan iki bakışın kesişmesindeki keskin, sessiz nokta. Antlaşma mı? Saf uzamım ben, bir savaş alanı. Gövdemin içinden, diğer gövdemi görürüm. Taş kıvılcım saçar. Güneş gözlerimi yarıp çıkarır. İki yıldız boş göz yuvalarımda kırmızı tüylerini düzeltirler. Görkem, kanatların sarmalı ve bir vahşî gaga. Ve şimdi gözlerim başlar şarkıya. İlgilen bu şarkıyla, kendini ateşe at.

**SALAMANDRA'DAN
(1958-61)**

ŞAFAK

Soğuk çevik eller
Çekerler geriye birer birer
Karanlığın sargılarını
Gözlerimi açarım
Hâlâ

Yaşıyorum
Ortasında
Hâlâ taze bir yaranın

BURADA

Bu sokaktaki adımlarım
Çınlar
Bir diğer sokakta
Kı orda
Duyarım adımlarımı
Yürüyen bu sokak boyunca
Kı orda

Gerçek olan sıstır yalnızca.

BİLİCİ

Gecenin soğuk dudakları
Bir söz mırıldanır
Bir keder sütunu
Söz yok fakat taş
Taş yok fakat gölge
Buğulu düşünce
Buğulu dudaklarım arasından gerçek su
Doğru söz
Yanlışlarımın ardındaki neden
Ölümse yalnızca onunla yaşam ben
Yalnızlıksa ona hizmet ederek konuşurum
Bellektir ve hiçbir şey anımsamam
Ne dediğini anlamam ve kendimi ona teslim ederim
Yaşadığını bilmek gibi
Nasil bildiğini unutmak gibi
Zaman, gözkapaklarını yarıya kadar açan
Ve gören bizi, kendini görünür kılarak

ARKADAŞLIK

Beklenen saattir
Masanın üzerine düşer
Bitmez tükenmez
Lambanın yaygın saçı
Gece pencereyi
Dönüştürür bir genişliğe
Burada kimsenin yok
Adı olmayan bir varlık
Çevreler beni.

KESİNLİK

Eğer gerçekse bu beyaz ışık
Bu lambadan gelen, gerçekse
Yazan el, gerçek midir
Yazdıklarına bakan gözler?

Bir sözden ötekine
Söylediklerim gözden yiter.
Bilirim yaşadığımı
İki parantezin ortasında.

PEYZAJ

Kaya ve uçurum,
Taştan çok, zaman, bu
zamansız madde.

Yaralarını kapatan zarlardan
Hareket etmeden dökülür
Sürekli bakır su.

Genişlik burada dinlenir
Kaya kaya üzerinde,
Kaya havanın yukarısında.

Dünyanın bildirisi'dir
Olduğu gibi: Bir güneş
Yerinden oynamayan, cehennemde.

Başdönmesinin ölçeği:
Kayalık uçurumların ağırlığı
Gölgelerimizinkinden fazla değil.

DOKUNUŞ

Ellerim
Varlığının perdelerini açar
Seni daha derin bir çıplaklıkla giydirtir
Gövdenin gövdelerini ortaya çıkarır
Ellerim
Gövden için başka bir gövde yaratır.

USTICA

Yazın birbirini izleyen güneleri
Güneşin ve onun yazlarının birbirini izleyişi,
Bütün güneşler
Biricik, güneşlerin güneşi
Şimdi, dik kafalı ve esmer kemik olur
Fırtına öncesi karanlığı soğutulmuş maddenin.

Taştan yumruk,
Lavdan kozalak,
Kemik dolu sandık,
Toprak değil
Ada da değil
Kayalık yüzeyden kopan kaya,
Sert şeftali,
Taşlaşan güneş damlası.

Geceler içinden duyar insan
Sarnıçların solumasını,
Temiz suyun nefes nefese kalışını
Deniz tarafından ırgalandıkça.
Saat geçtir ve ışık, yeşillenmektedir.
Sûrahilerde uyuyan
Şarabın belirsiz gövdesi
Daha karanlık ve serin bir güneştir.

Burada derinliklerin gülü
Bir büyük şamdandır pembe damarlardan
Denizin yatağında tutuşturulmuş.
Kıyıda, güneş söndürür onu,
Soluk, tebeşlirimsi gerdanlık
Sanki istek ölüme çalışmış gibi.

Kökürt renkli kayalıklar,
Yüksek, haşın taşlar.
Yanımdasınız.
Düşüncelerim kara ve altın renkli.
Bir el uzatış
Bir öbek dokunulmamış gerçeği toplamaktır.
Aşıda, kıvılcımlanan kayalar arasında
Gidiş-geliş kollarla dolu bir denizin.
Başdönmeleri. Işık hızla atılır boylu boyunca.
Senin yüzüne bakarım,
Cehennemın içini görürüm:
Ölüm saydamlıktır.

Kemik dolu sandık: Cennet:
Köklerimiz, düğümlü
Cinsellikte, açılmamış ağzında
Gömülü Ana'nın.
Akraba zınasının ağaçları
Nın oluşturduğu bir bahçe
Ölülerin egemenliğindeki toprakta.

**LADERA ESTE'DEN
(1962-68)**

KUTSAL İNCİR AĞACI

Rûzgar,

Meyva hırsızları

Dalları arasında bir büyük ağacın

(Maymunlar, kuşlar)

Saçarlar tohumları.

Yeşil ve çınıltılı,

Yukarıda uçan büyük kupa

Güneşlerin içinden içtiği

Bir barsaktır havada.

Tohumlar

Yarılıp açılırlar,

Bitki tutunur

Boşluğa,

Başdönmesini örer

Ve içinde dımdık büyür ve eğilir ve ürer.

Yıldan yıla düşer

Dik bir çizgi halinde.

Düşüşü

Suyun taklasıdır

Buz olur taklada: Taş kesilen zaman.

Yolunu sezer,

Uzun kökler salar

Ve bükülen dallar,

Kara

Birbirine geçen şıvgınlar,

Tırmanır

Sütunlara,

Nemli boşluklar kazar

İçinde yankının parlayıp öldüğü,

Bakırımsı titreşim

Sarsılmaz durgunluğunda

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Her geçen gün karbona indirgenen güneşin.

Kollar, bağlar, yüzükler,

Dolanır birbirine

Direkleri ve halatları, karaya vuran şalupanın.

Serseri kökleri

Tırmanırılar

Ve kıvrılırlar birbiri içine.

Bir eller demetidir.

Bir gövde ararlar, toprağı değil:

Bir kucaklaşmayı dokurlar.

Ağaç

Canlı canlı gömülmüştür.

Gövdesi

Yüz yıl ister çürümeye.

Tepesi:

Çıplak kafa, bir geyiğin kırk boynuzları.

Meşin gib' yapraklardan bir manto altında

şarkı söyleyen bir dalga düzen verir

Pembeden sarıya yeşile

Kendi düğümlerinde yakalanarak

İkibin yıl boyunca

İncir ağacı sürünür, yukan büyür, kendini boğar.

YAZARIN NOTU

Sözü geçen ağaç, banyan ağacının (*Ficus benghalensis*) birinci yeğeni olan bo ağacıdır (*Ficus religiosa*). İkisi de "genellikle kuşların, sinca-
pların, maymunların ya da meyva-yiyici yarasaların hurma ağaçları ya da diğer yerel ağaçların yüksekliklerinde dışkıladıkları bir tohumla yaşama başlarlar. Kökler, destekleyici bitkinin gövdesine tutunarak aşağıya doğru büyürler, ancak asalak değildirler... Alçalan ve çemberler çizen kökler so-
nunda büyük ölçüde ya da bütünüyle birbirlerine katışıp bir sahte-gövde

HÜMAYUN'UN ANIT MEZARI

Yabancılarının tartışmasına

Eşeklerin diyalektiğine

İstatistiğin cıvıldaışına

Karşı çıkar

(Gölün yüksek alevi

Taştan ve havadan ve kuşlardan biçimlenen

Suyun üstünde dinlenmekte zaman)

Sessizliğin mimarısı

LODİ'NİN BAHÇELERİNDE

Claude Esteban'a

Mutlak mavinin içine

Anıt mezarın kubbeleri

-Karanlık, her yandan kendi düşünceleriyle çevrili-

Fırlatırlar birden ileriye

Kuşlar

boşluğu bırakırlar ortada, ki burdan ya ölü ya da ölmekte olan evsahibi ağaç geçer. Bu nedenle **boğucu** denir bu biçimde büyüyen incir ağaçlarına... İncir ağaçlarının kökleri üstünde yaşadıkları yapı ve duvarların yarık ve çatlaklarına girdiklerinden ciddi bir yıkım oluşturabilirler." (*Encyclopaedia Britannica*). Budistler bu ağacını kutsal sayarlar ve ağaca heykellerde, resimlerde, şiir ve dinsel şarkılarda sık sık rastlanır. Onun gölgesinde, Guatemala gerçeği algılamış ve Buda (ermiş) olmuştur. Bu yüzden **aydınlatan ağaç** (boh ya da bohdı) denir ona. Hindular da kutsal sayarlar bu inciri. Krişna mezhebiyle ilişkilendirilir ağaç: Tanrı Jamuna'da yıkanan çoban kızlarının giysilerini onun dallarına asmıştır, ki bu da şair, ressam ve heykeltıraşların gözde konularından birisidir.

GÜNDOĞUMU

Rûzgarın elleri ve dudakları

Suyun yûreği

Bir okalıptûs

Bulutların kamp yeri

Her gûn dûnyaya gelen yaşam

Her yaşam dûnyaya gelen ölüm

Gözlerimi oğuştururum:

Gök toprakta yürümekte

ÖTEKİ

Bir yüz buldu kendine.

Arkasında

Yaşadı, öldü ve yeniden doğdu

Pek çok kere.

Bugün yüzü

Kırışıklarını taşıyor o yüzün.

Kırışıklarının yüzü yok.

KOMORİN BURNU DOLAYLARINDA

Arızalı bir *land-rover*'de
Taşkın altındaki tarlaların ortasında.
boyunlarına kadar suda ağaçlar
Yeni doğan bir göğün altında
Ve beyaz, soğuk yaradılışlı kuşlar
Küçük balıkçıl kuşları ve balıkçıl, kırlanmemiş
Bütün bu dramatik yeşillik arasında.
Çamura gömülü,
İpek gibi parlak, kafasız yaban sığırları,
Ayakta uyuyarak,
Yıyıyorlar nilüferleri.

Bir

Dilenci maymun takımı. İnanılmaz
Dengesiz sarı bir keçinin
Sivri bir kayanın üzerinde. Keçinin yukarısında
Bir kuzgun. Ve görülmez
Ama sabit, varlığı paniğin:
Kobra ya da örümcek değil, Adlandırılmayan,
Evrensel boşvermişlik
Temel biçimin ve tanrısal olanın
İçinde güçlendiği ve birbirini yadsıdığı: Boşluk sürüleri.
Uzaman serinliğinde çift nabız:
Güneş ve ayın birleşimi. Ortalık kararıyor.
Yalıçapkını anlık bir parlamasıdır
Saflığın. Karbon egemen.
Suda boğulan doğal görünüm erir.
Ben yitlik bir tın mı, yoksa serseri bir gövde miyim?
Saplanıp kalan *land-rover* erimekte benzer bir biçimde.

HERAT'TA MUTLULUK

Carlos Pellicer'e

Buraya geldim
Bu satırları yazar gibi,
Rastgele içimde:
Bir mavi-yeşil cami,
Tepeleri uçurulmuş altı minare,
İki ya da üç türbe,
Bir şair-azızın anıları,
Tımur ve soyunun adları.

Yüz günün rûzgarıyla karşılaştım.
Kum serdi bütün gecelerin üstüne.
Şakaklarımı kamçıladi, göz kapaklarımı kavurdu.
Şafak:

Kuşların dağılışı

Ve taşların arasında suyun sesi
Köylünün ayak sesi olan
(Fakat su toz tadındadır)
Orada mırıltılar,
Görünüşler

Gözden yitişler

Sarı rûzgar girdapları
Düşüncelerim gibi gerçekdışı.
Dönüyor ve dönüyorlar
Otel odasında, tepelerde:
Bu diyar bir deve mezarlığı
Ve düşünüp taşındıkça.
Her zaman aynı iç parçalayıcı yüzler:
Yıkıntıların beyı, rûzgar mıdır
Biricik ustam?
Aşınmalar:
Eksi olan büyüyor, büyüyor.

Azız'ın tûrbesinde
Bir çivi çaktım
Kurumuş ağacın derinlerine,

Değil

Ötekiler gibi, kem göze karşı:
Kendime karşı.
(Birşeyler dedim-
Rûzgarın alıp götürdüğü sözler.)

Bir öğle sonrası yükseklikler toplandı.

Kavaklar çevrede dolandılar

Kıpırtısız durmaktayken.

Parlatılmış kıremitlerde güneş

Birden bahar havaları.

Hanımlar Bahçesi'nde

Flruze kubbeye tırmandım.

Yazılarla döğmelenen minareler:

Şu kûfl yazı seçikleşti

Anlamının ötesinde.

İmgeleri olmayan görüşlerim olmadı .

Biçimlerin yitinceye dek dönmesini görmedim

Hareketsiz bir berraklıkta,

Dervişin tözsöz varoluşunda.

Çokluğu yokluk içindeyken içmedim

Ne de otuz iki imini gördüm

Bodîsatva'nın elmas bedeninin.

Mavi bir gök ve mavinin tonlarını gördüm

Ve beyazdan yeşile

Kavakların açılmış yelpazesini

Ve çam ağacının ucunda, kuştan çok hava,

Siyah-beyaz ardıc kuşu.

Dünyanın kendi kendine yaslanışını gördüm.

Görünüşleri gördüm.

Ve adlandırdım o yarım saati:

Ölümlü olanın kusursuzluğu.

VAFTİZ EDİLMENİN ETKİLERİ

Genç Hasan

Bir hıristiyanla evlenebilmek için

Vaftız oldu.

Sanki bir Viking gibi,

Papaz

Ona Erik adını taktı.

Şimdi

İki adı var

Ve yalnızca bir karısı.

HAYAL

İnsan toz ise

Ovadan geçmekte olanlar

İnsan olmalı

KÖY

Taşlar zamandır

Rûzgar

Yüzyıllık rûzgar

Ağaçlar zamandır

İnsanlar taşır

Rûzgar

Kendi üzerine döner ve çöker

Taşın güne

Günün gözlerini parlatacak su yok burada

VRİNDABAN

Geceyle kuşatılmış
Sınırsız ormanı nefes almanın
Büyük, ele gelmez perdeler
Mırıltılar

Yazarım

Dururum

Yazarım

(Herşey öyledir ve değildir
Ve herşey sayfanın üzerinde dağılır
Sessizlik içinde)

Az önce

Bir araba hızla indi caddeden
Işıkları sönmüş evler arasından

Hızla geçtim

Aydınlık düşüncelerimin arasından
Yukarıda yıldızlar

Öylesine sessiz bahçeler

Bir ağaçtım ve konuştum
Yapraklar ve gözlerle kaplanmıştım
İleriye iten söylentiydim
Bir imge sürüsü
(Bir-iki çiziktirdim şimdi
Eğribûğrû siyah yazıyla

Beyaz

Minik harf bahçesinin üstüne
Lamba aydınlığında yetişmiş)
Hızla ilerledi araba
Uykudaki banliyölerden

Hızla geçtim

Düşüncelerimi izlemek için

Benimkini ve başkalarınınkini

Ansımlar Bırakılanlar Kuruntular

Adlar

Kıvılcım artıkları

Geç saat toplantılarındaki kahkaha

Saatlerin dansı

Burçların yûrüyüşü

Ve diğer ortak alanlar

İnsana inanır mıyım

Ya da yıldızlara?

İnanırım

(Burada bir dizi

noktayla)

Görürüm

Hava koşullarının direklerini yıprattığı bir revak

Vebanın yonttuğu heykeller

İki sıra dilenci vardır

Kötü koku

Bir kral tahtında

Kuşatılmış

Güzelkokuların geliş-gidişleriyle

Sanki cariyeleri imişcesine

Saf, neredeyse bedensel dalgalanma

Sandal tahtasından yasemine,

Ve görüntülerine

Biçimlerin ateşine

Zamanın ateşine

Kendinden geçiren birleşimlerle

Tüm bir evren tavuskuşunun kuyruğu

Onbinlerce göz

Diğer gözler, yansıtan

Hafifletilmesini, yankılanmasını tek bir gözün

Tek başına bir güneş

Saklanmış

Saydamlıklar kumaşının arkasında

Harikalarının zamanı arkasında

Herşey yalınlydı

Taşlar kadınlar su

Herşey yontulmuş

Renklerden biçime

Biçimden ateşe

Herşey yokoluyordu

Ahşabın ve metalin müziği

Tanrının hücrelerinde

Tapınağın rahminde

İkiye ayrılmış güneşler gibi müzik

Müzik

Rüzgarla suyun kucaklaşması gibi

Ve üstünde birbirine karışmış inlemelerinin

Maddenin

İnsan sesi

Öğle üzeri sıcakta bir ay

Bedenden ayrılan ruhun yakınması

(Bilmeden yazıyorum sonuçlarını

Yazdıklarımın

Satır aralarına bakarım.

Lamba görüntümdür

Yanan

Gecenin ortasında)

Şarlatan

Mutlak olanın maymunu

Koykuyla çömelen

Tencere kancası

Solcun küllerle kaplı

Bir sadu bana bakarak güldü

Seyrederek beni öte kıydan

Çok uzaktan çok uzaktan

Seyrederek beni, hayvanları ve azızleri nasıl seyrederse
Çıplak bakımsız bulaşık

Sabit bir ışınım madensî bir parıltı gözleri
Onunla konuşmak istedim
Yanıtladı barsakların gûmbürtüsûyle

Geçti geçti

Nereye?

Varlığın hangi yöresine

Hangi varoluşa

Hangi dñnyaların açık havalına

Ne kadar sũreyle?

(Yazarım

Her harf bir tohum özũ

Bellek

Onaylatır yükselmeyi

Ve yineler kendi gũn ortasını)

Geçti geçti

Azız alçak azız

Açlık ya da ilaçların kutsal mutluluğunda

Belki Krişna'yı gördũ

Mavi kıvılcımlı ağaç

Kuraklığın ortasında su suçratan karanlık fiskiye

Belki bir çatlıaktaki taşta

Bir kadının biçimini kavradı

Kırası

Biçimi olmayan baş dönmesi

Bundan ya da şundan

Ölũleri yaktıkları ga'ta yaşar

Yalnız caddeler

Evler ve gölgeleri

Herşey aynıydı ve herşey farklı

Araba hızla sürdürdũ yarışını

Suskundum

Fırları düşüncelerimin ortasında

(Geçti geçti

Azız soytarı azız dilenci kral kargınmış

Aynı

Her zaman aynı

Aynının yüreğinde

Her zaman yüreğinde olmaktır kendinin

Aynıya kapatılmış

Kendine kapatılmış

Kırılmış put)

Geçti geçti

Seyretti beni öte kıyıda

Seyreder beni

Sonu gelmeyen öğlesinden

Ben gezinti saatindeyim

Araba hızla geçer evlerin arasından

Bir lamba ışığının altında yazarım

Mutlaklar sonsuzluklar

Sınırlar dışında kalan bölgeleri

Benim konum değil

Ben açım yaşam ve de ölüm için

Bildiğimi bilirim yalnız ve onu yazarım

An'ın bedenleşmesi

Eylem

İçinde bütün varlığın

Yontulduğu ve yokedildiği hareket

Bilinç ve saati kavramak için eller

Ben bir tarihım

Kendini yaratan bir bellek

Tek başıma değilim hiç

Seninle konuşurum her zaman

Sen benimle konuşursun her zaman

Karanlıkta hareket eder ve imler dikerim

HİMAYAL PRADEŞ (3)

5 küçük yasak
görülen, ısıtılan, çiğnenen:

Akbabaların ziyafeti.
O denli çok yediler ki ağırlıktan uçamıyorlar.
Kopmuş bir kayanın üzerinde
fazla uzakta değil topal bir kartaldan
bekliyor leş artıklarını.

Nagpur'un *resmî* savcısı asılır yabancıya
posta köşkünün verandasında ve önerir ona
ağdalı bir İngilizceyle, gücenik, bir sepet
erik kendi bahçesinden, bir harita, bir
tutam bahar, bölgenin güvenilir haberleri,
kendine has bir manzarası olan kendi
evinin balkonu... Karısı izlemekte onu sinsice,
ve Hintçe küfürler mırıldanarak.

Şimdi, hava almak ya da şaşırtmak
bırakışmanın o anını
yarım ay gerçek
ten beyaz ve güneş hâlâ
güneşken, iki tatlı yaşlı adam belirir.
Heyecanlanırlar, yeniden yaratırlar
şiddetli bir böcek hırsını
Kuru tohumların takırtısı:
Karşılıklı yakınmalara ayrılmış bir saat.

Kulübün lobisinde altı okalıptüs
nefes nefeseler kararsız, şurup gibi ışıқта,
üç İngiliz, Raj'dan sağ kalan
Sidney'deki kricket maçını yorumlamakta, bir Sikh'le
Hintli zengin dullar bric oynamakta, bir parya,
çömelerek yıkamakta döşemeyi ve çıkmakta
siyah bir yıldız parlar peynimde
bir elbombası (PARİS'te YAKIYORLAR
BORSA'YI, KAPİTALİZMİN TAPINAĞINI)
çamlar tepeyi gölgelemekte.

Toz ve kuş çığlıkları
yanık akşamüstünde.
Bu rezil satırları yazmaktayım.

ŞAİRİN TÜRBEŞİ

Kıtap

Bardak

Yeşil belli belirsiz bir sap

Plak

Müziktenyatağında uyuyan güzel

Kendi adlarında boğulan şeyler

Onları gözlerle söylemek

Nerede olduğunu bilmediğim bir ötede

Bağla onları yere

Lamba kurşunkalem portre

Şu bu gördüğüm

Onu yere bağlamak için

Yaşayan bir tapınak gibi

Dık onu

Bir ağaç gibi

Bir tanrı gibi

Taçlandır onu

Bir adla

Ölümsüz

Dikenlerden alaycı bir taç

Konuşmak!

Sap ve beklenen çiçeği

Güneş-cinsiyet-güneş

Gölgesiz çiçek

Bir ötede, ki onsuz olunduğunda

Açar

Ufuk gibi

Açar

Kusursuz genişleme
Nesneleri koruyan saydamlık
Düşmüş
 Kaldırılmış
Bakışıyla
 Bir yansımaya
 Asılı
Aylar çoğalmış
 Steplerde
Dünyalar demetli
 Anlar
Korlaşan salkımlar
Hareket eden yıldız ormanları
Dolaşan heceler
Sonsuzcasına kayan binlerce kum tanesi
 Gel-gît
Zamanın her anında
 OLMAK
Bir sanye kırıntısı
 Lamba kurşunkalem portre
Nerede olduğunu bilmediğim bir burdalıkta
 Bir ad
Başlar
 Yapış ona, dik kendini, söyle onu
Düşünen bir tahta gibi
 Etlendir onu
Bir soy başlar
 Bir adda
Bir adem
 Yaşayan bir tapınak gibi
Gölgesiz bir ad
 Çarmıha gerilmiş
Bir tanrı gibi
 Bir burada, ki onsuz olunduğunda

Konuşmak!

Ben susarım onun başladığı yerde

Bu dediğimde

Susarım

OLMAK

Anlık bir adın gölgesi

BAĞLARIMIN ÇÖZÜLÜŞÜNDEN HABERİM

.

OLMAYACAK

ÇIĞLIK

Kıpırtısız

Dalın üstünde değil

Havada

Havada değil

Bir anda

Kolibri kuşu

UZAK KOMŞU

Dün gece bir dişbudak

Tam demek üzereydi ki-

Söylemedi ama

TIPKISI

(Anton Webern, 1883-1945)

Uzamlar

Uzam

Merkezi olmayan ne üstte ne de altta

Yutar ve doğurur kendini ve bitmez

Uzaman girdabı

Ve dökülür bir yüksekliğe

Uzamlar

Açıklıklar, mücevher köşeli

Sarmakta

Gecenin inceliğinden

Styah bahçeleri kaya billurunun

Çiçeklenen bir duman dalı boyunca

Havada patlayan beyaz bahçeler

Uzamlar

Açılır tek bir uzam

Çiçek-yüzlü

Ve çözülür

Uzam içine uzam

Herşey hiçbir yerdir

Elle tutulamaz düşünlerin yeri

YAZI

Bu harfleri yazarım
Nasıl gün görüntülerini çizer
Sonra üflerse onları
Ve geri dönmezse

UYGUNLUK

Carlos Fuentes'e

Yukarıda su
Aşağıda koru
Yollarda rüzgar

Kuyu dingin
Kova kara Su durgun

Su alçalıyor ağaçlara
Gök yükseliyor dudaklara

GENÇLİK

Dalganın sıçrayışı
Daha beyaz

Her saat
Daha yeşil

Her gün
Daha genç

Ölüm

DÖRT BİR YÖNDEN RÜZGAR

Şimdi zaman kıpırtısız
Dağlar kemikten ve kardan
Başlangıçtan beri buradalar sanki
Rüzgar henüz doğmuş

Yağı yok

Işık ve toz gibi

Seslerin bir yeldeğirmeni

Pazaryeri örüyor renklerini

Çanlar motorlar radyolar

Kara eşeklerin yer titreten tırısı

Birbirine karışan şarkılar ve yakınmalar

Tacırların sakalları arasında

Çekilç darbeleriyle kırılan uzun ışık

Sessizliğin açıklarında

Oğlanların haykırışları

Patlarlar

Paçavralar içindeki prensler

İşkence edilen ırmağın kıyısında

Dua eder acı çeker düşünür

Şimdi zaman kıpırtısız

Yılın taşma kapakları açılır

Gün parlar dışarıya

Akık taşı

Düşkün kuş

Montalambert sokağıyla de Bac sokağı arasında

Bir kız

Çekimlik

Bakışlardan oluşan bir uçurumun kenarında

Su ateşse

Alev

Gözalan

Küresel bir saatin merkezinde

Kırmızımsı kahve bir kısırak

Yürüyen bir kıvılcımlar taburu

Gerçek bir kız

Arasında düşsel evlerin ve insanların

Varlığı bir gerçeklik çeşmesi

Dışarı baktım gerçekdışı yanlarımdan

Elini tuttum

Birlikte geçtik

Dört çeyrek uzamı üç zamanı

Yüzen yansımalar aşireti

Ve döndük başlangıç günümüze

Şimdi zaman kıpırtısız

Haziran'ın 21'i

Bugün yazın başlangıcı

İki üç kuş

Bir bahçe yaratırlar

Okursun ve şeftali yersin

Kırmızı kanepede

Çıplak

Cam sūrahıdaki şarap gibi

Büyük bir karga sūrûsü

Santa Domingo'da kardeşlerimiz ölüyor

'Cepnanemiz olsaydı

Siz burda olmayacaktınız şimdi'

Tırnaklarımızı dirseklerimize kadar kemiririz

Kendi yazlık kalesinin bahçelerinde

Tıpu Sultanı Yakoben ağacını dikti

Sonra kırk cam parçalarını dağıttı

Tutsak ettiği İngiliz subaylarına

Ve emretti onlara sūnnet derilerini kesmelerini

Ve yemelerini

Şimdi zaman kıpırtısız

Güneş göğüslerinin arasında uyuyakalmış
Kırmızı kapak kara ve kararıyor
Ne gezegen ne de pırlanta

Meyva

Adın bu

Günün tarihi

Datla

Bırak -Bırakabilirsen- Kalesi

Kızıl leke

Yumuşatılmaz taşın üstünde

Koridorlar

Teraslar

Merdivenler

Giyileri çıkarılan gerdek odaları

Akrebin

Yankılar yinelemeler

Saatin erotik, bilinmeyen çalışması

Zamanın ötesine

Geçersin

Acımasız öğle sonrası altında suskun avluları

Senin eldeğmemiş omuzlarında içnelerden bir manto

Ateş su ise

Sen bir saydam damlasın

Gerçek kız

Dünyanın saydamlığı

Şimdi zaman kıpırtısız

Dağlar

Dörde bölünmüş güneşler

Taşlaşan topraksarısı fırtına

Rûzgar kırbaçlıyor

Görmek incitiyor

Gökyüzü bir başka derin cehennem

Salang Geçitinin Boğazı

Kara kaya üstünde kara bulut

Kan topağı vurur

Taştan kapılara

Yalnızca su insansı

Bu çok sarp yalnızlıklarda

Yalnızca senin insan suyu gözlerin

Orada aşağıda

Yarıktaki

İstek seni örter iki kara kanadıyla

Gözlerin hızla açılıp kapanır

Fosforlu hayvanlar

Orada aşağıda

Kızgın kanyon

Uzanıp kırılan dalga

Bacakların ayırık

Suya dalan beyazlık

Terkedilmiş köpüğü gövdelerimizin

Şimdi zaman kıpırtısız

Münzevî türbesini suladı azlızın
Sakalı bulutlardan daha beyaz
Yüzü dut ağacına dönük

Akıntının ağrısında

Adımı yinellersin

Hecelerin dağılışı

Yeşil gözlü bir delikanlı sana
Bir nar sundu

Amu-Derya'nın öte yakasında

Duman yükseldi Rus kulübelerinden
Bir Özbek flütünün sesi
Bir başka ırmaktı görünmez ve daha berrak
Saldaki kayıkçı piliçleri boğazlıyordu
Kır bir açık eldir

Çizgileri

Kırk bir abecenin ımları

İnek iskeletleri ovada

Baktria

Kırk dökük bir heykel

Tozdan kazıyarak çıkardım
Bu düşkün hecelerin yanında
Kararmış bir narın tohumları
Toprak ve rüzgarım, yeminle

Dönerek

Kemiklerinizin üstünde

Şimdi zaman kıpırtısız

Gece iner ağaçlarıyla
Elektrik böceklerinin, ipek devlerin gecesi
Ölüleri örten otların gecesi
Çok uzaklardan gelen suların karışması
Hışırtilar

Evrenler çevreye saçılmış
Bir dünya düşer

Bir tohum alev alır
Her söz döver

Gölgede yürek çarpıntısını duyarım
Kum saatli biçiminde bir elek

Kadın uykuda

Uzam yaşayan uzamlar
Anıma mundi

Anaç töz
Her zaman kendinden koparılmış
Her zaman senin boş rahınıne düşerek

Anıma mundi

Göçebe aşiretlerin anası

Anası güneşlerin ve insanların

Uzamlar döner

Şimdi zaman kıpırtısız

Dünyanın tepesinde okşar birbirini
Şiva ve Parvatı

Her okşayış yüz yıl sürer

Tanrı ve İnsan içir

Bir özdeş zaman

Bir eşdeğer hır-gür

Lahor

Kırmızı ırmak siyah tekneler

Çıplakayaklı bir kız

İki Hint hurması arasında

Ve onun zamanötesi bakışı

Bir özdeş çarpıntı

Ölüm ve doğum

Gökle toprak arasında asılı

Bir grup kavak ağacı

Yaprakların titreşiminden çok ışığın ürperışı

Yükselirler mi, düşerler mi?

Şimdi zaman kıpırtısız

Çocukluğuma yağmur yağıyor
Sıtmalı bahçeye yağmur yağıyor
Çakmaktaşı çiçekler duman ağaçları
Bir incir yaprağında yüzersin
Şakağımda

Yağmur seni ıslatmaz
Suyun yalımısın

Ateşin saydam damlası
Gözkapaklarıma dökülen
Dışarı bakarım gerçekdışı yanlarımdan
Aynı gün başlıyor

Uzam döner
Dünya köklerini yukarı bükür
Gövdelerimiz

Uzanmış

Şafaktan daha ağır değil

MADRİĞAL

Daha saydam
Damlayan bu sudan
Asmanın sarılı parmakları içinden
Düşüncem bir köprü uzatır
Senden sana
Kendine bak
Yaşadığın gövdeden daha gerçek
Aklımın ortasına çakılı

Bir arada yaşamak üzere doğmuştun

SUYUN ANAHTARI

Rıŝikeş'ten sonra
Ganj hâlâ yeşil.
Camdan ufuk
doruklar arasında kırılır.
Billurlar üzerinde yürürüz.
Yukarıda ve aşağıda
büyük körfezleri sakınlığın.
Mavi uzamlarda
beyaz kayalar, kara bulutlar.
Dedin ki:

Le pays est plein de sources.

O gece ellerimi göğsünde yıkadım.

ELEFANTA ADASINDA PAZAR GÜNÜ

İlençleme

Müslüman ve Portekizliler tarafından bıçımı bozulmuş,
Yüce heykellerin ayakları dibinde,
Kalabalık çöplerini bırakmış arkasında,
Kargaların ve itlerin *plkrnk* yemeği.
Binlerce tının cisimlenişine kahrediyorum,
Her biri bir gübre yığnında

Aynı diğerleri gibi,
Sonsuz tinler nasıl, yaşayan etten yontulursa,
Heykellerin yüzlerini bozanlar için cehennemde.

Arıma duası

Şiva ve Parvatı:

Tapıyoruz size
Tanrılar gibi değil
Görüntüleri gibi
İnsanın tanrısallığının.
Sen insanın yaptığısın ve
Olacağı değil
Emeğin kararına uyduğunda.

Şiva:

**Dört kolun dört ırmaktır,
Dört kaynak.**

**Tüm varlığın bir çeşme
Sevgili Parvati'nin içinde yıkandığı,
Zarîf bir tekne gibi içinde kımıldadığı.
Güneşin altında nabzı atar denizin:
Şiva'nın gülümseyen dolgun dudakları;
Deniz uzun bir alev tabakası:
Suyun üzerinde Parvati'nin adımları.
Şiva ve Parvati:**

Benim karım olan kadın

Ve ben,

**Sizden birşey istemem, istemem
Öte dünyadan:**

Yalnızca

**Denizin üstünde ışık,
Denizin üstünde çıplakayak ışık ve toprak uykuda.**

İKİ BAHÇENİN MASALI

Bir ev, bir bahçe,

Yer değildirler:

Dönerler, gelir ve giderler.

Görünümleri

Açılır uzamda

Diğer uzamda

Zamanın içindeki diğer zamanda.

Kararmaları

Tacını terketme sayılmaz:

Kavrulacaktık

Şu anlardan birisinin yaşayan yalımıyla

Bir an daha sürse.

Yargılı

Zamanı öldürmeye:

Azar azar

Ölürüz.

Bahçe bir yer değildir:

Koyu kırmızı bir patıkadan

İçine gireriz

Bir su damlasının,

Onun merkezinde içeriz

Yeşil açıklıkları

Çıkarız

Saatlerin sarmalıyla

Yukarı

Günüşiğinin doruğuna

İneriz

Aşağı

Oruç günlerinin tamamlanması.

Gecede ırmaklar:

Bahçeler alçalır gel-gitte.

Mixcoac bahçesi bir cesetti
Yaralarla kaplı;

Bir mimar
Neredeyse tekerleniverecek.

Küçük bir oğlandım
Ve bahçe büyükbabam gibiydi,
Onun yeşillikli bacakları çevresinde dolanırdım,
Bilmeyerek direkleri olduğunu bir geminin
Karaya oturmuş.

Bahçe bilirdi:
Yokedilmesini bekledi bir hükümlü nasıl
Baltayı beklerse.

İncir ağacı Ana'ydı
Ve Tanrıca:

Kızdırılmış böceklerin vızıltısı,
Sağır davulları kanın,

Güneş
Ve onun tokmağı,

Sayırsız kolun yeşil kucaklaşması,
Ağaç gövdesindeki yarılma.

Dünya yarı açık:
İnandım ölümü gördüğümde

Gördüğümde
Varolmanın öteki yüzünü,

Boşluk:
Değişmez, özelliksiz parlaklık.

Ajusco'nun şakağında

Gruplaşır

Beyaz konfederasyonlar

Herşey yalnızca bir

Mor kütle oluncaya:

Sağanağın kara dörtmalı

Kaplar bütün ovayı.

Lavların üzerine yağar yağmur.

Meksika: Kanla lekelenmiş taşın üzerinde

Danseder su.

Aynaların ayları.

Karınca yuvası,

Onun toprakaltı merasimleri:

Zalım ışığa daldırılan

Benim, karınca yuvası gövdem temizlendi,

ama pusuya yattı orada

Kalıntılarımın ateşli yapısı.

Kanatları ,

Ve keskin şarkıların böceğin

Tırpanladı kuru otları.

Işık, ışık:

Zamanın tözü ve yaratıları.

Mineralin kaktüsü,

Cıva kertenkeleler

Kerpiç kulübelerde,

Kuş,

Uzadı delerek,

Susuzluğu, can sıkıntısını, kum fırtınalarını:

Rüzgarın dokunulmaz tanrısal belirliği.

Çamlar bana kendimle konuşmayı öğretti.

O bahçede öğrendim allahısızmarladık demeyi.

Ondan sonra bahçe olmadı hiç.
Bir gün,
Dönmekteymişim gibi,
Evime değil de,
Başlangıcın Başlangıcına,
Bir açıklığa ulaştım,
Geniş
Kurulmuş
Işık ve suyun kızıştırılmış oyunu için.
Dağılmalar, bağlaşımlar:
Yeşilin cıvıltısından
Daha nemli maviye Kızlar arasındaki griye
Daha yaralı güne
Kazılarak çıkan altına Yeşil yeşilliğe.
O gece yüzyüze geldim nîm ağacıyla.
Omuzlarında
Bütün barbar pırlantalarıyla gökyüzü.
Isı
Çok yüksek ve kapanan bir eldi.
İşitebiliydin
Köklerin nefes nefese kalışını,
Uzaman açılışını,
Yılın ağır ağır ufalanışını.
Tozdan bir maskeyle,
Sessizlikle zırlı,
Ağaç boyun eğmedi.
Büyüklüğü bir sabır anıtı gibiydi.
Adaleti anlarla yüzyılları tartan bir terazî.
Sincaplar evi, karatavuklar hanı.
Ve kolları
Pek çok ayın yuvası.

Kuvvet

Sadakattır:

Güç, onaylayış:

Hiçbiri kendinde bitmez

Her biri bir bütün

Başka bir bütün içinde,

Bir başkası içinde:

Burçlar.

Koça nım biliyordu minicikliğini.

Ayaklarının dibinde

Canlı olduğumu öğrendim,

Ölümün kendimizi genişletmek

Ve kendini yadsımanın büyüme olduğunu öğrendim.

Oburlukla onur arasında

Yaşama açlık duymak

Ya da ölümün çekiciliği,

Bir ara ortam.

Ağaçların kardeşliğinde

Kendimi uzlaştırmayı öğrendim,

Kendimle değil ama:

Beni yukarı kaldıran, yukarıda tutan ve düşmemi sağlayanla.

Bir kızla karşılaştım.

Antlaşması

Yazın güneşle güzün güneşinin: Gözleri.

Akrobat, astronom ve deve sürücülerini seven.

Bense denizfeneri bekçilerini, mantıkçıları, sadukları.

Gövdelerimiz konuştu, ve birleşti, ve ayrıldı.

Onlarla biz de ayrıldık

Muson zamanıydı:

Ağır bir çayırdı gökyüzü

Ve rüzgar kucaktaydı

Her dörtyol ağzında.

Benzeterek masaldaki kıza,
Fırtınanın çalkandırdığı göldeki tayfa-kıza,
Almendrita adını verdim ona.
Bir ad değil:
Korkusuz bir fıllıka.
Yağmur indi,
Yeryüzü gıyındı ve böylece soyundu,
Yılanlar deliklerinden kaydı dışarıya,
Ay
Sudan yapılma,
Cennet saçlarını çözdü,
Bukleleri
Çözölmüş ırmaklardı,
Irmaklar köyleri yuttu,
Ölüm ve yaşam bir oldu,
Çamur hamuru ve günüşiği.
Bol kösnüllük ve salgın mevsimli,
Yıldırım mevsimli,
Sandal ağacının üzerinde,
Yırtılmış, cinsel yıldızlar
Çürüten,
Dirilen
Senin dölyolunda,
Hindistan Ana,
Kız Hindistan,
Bitki özü ve ersuyuyla
O zehirli sıvılarla ıslak.
Ev terazilerle tomurcuklandı.
Almendrita:
Çelenklerle anı rüzgarlar arasında elsürölmemiş yalım,
Muz yapraklarının gecesinde
Yeşil köz
Hamadryad,
Yahştı
Sık çalılıkta kahkaha.

Karanlık orman ortasında bir beyaz düğüm,
Gövdeden çok

Mûzik,

Mûzikten çok kuşların uçuşu,
Kuştan çok kadın:

Güneş karnın,

Güneş suda,

Güneşin suyu testide,

Göğsüme dıktığım bir günebakan çekirdeği,

Akık taşı

Aslan sarısı,

Kemik bahçesinde yanan bir tahıl başağı.

Chuang Tsu gökyüzünden parlak yıldızları dilendi,
Rûzgardan zillerini,

Kendi cenaze alayı için.

Biz nûm ağacına bizi evlendirmesi için yalvarınız.

Bahçe bir yer değildir:

Bir geçişimdir,

Bir tutku:

Nereye gittiğimizi bilmeyiz,

Zamanın geçmesi yeterlidir,

Zamanın geçmesi kalmak.

Başdöndürücü bir hareketsizlik.

Mevsimler

Büyük kralların birbirini izlemesi gibi,

Her kış

Açılan yılın üzerinde yüksek bir teras.

İyi huylu ışık,

Sesin şiddetlenmesi, saydamlıklar,

Havanın heykelleri

Söylendiği anda gıdıveren,

Heceler,

Talihli adaları

Çayırda kabuk bağlamış

Kedi Demosten

Kor halinde kömürdür,

Dış kedi Semiramis bir ejderi kovalar,

Yatarak bekler

Gölgeleri, yankıları, yansımaları,

Başımızın üstünde:

Kargaların alaycı sözleri,

Beç horozu ve tavuğu:

Kaderine razı sürgün prensler,

Hüthüt kışı:

Gagası ve sorgucu süslü bir takı gibi,

Yeşil, gözalıcı topçu papağanlar,

Uçurtmanın kıpırtısızlığı

Siyah

Engel oluşturmayan gökyüzünde.

Göksel geometriler,

Günün yüksekliğinde çevik burçlar.

Şu an

Kıpırtısız

Dalganın kenarı üstünde:

Bir albatros,

Bir anlık yokolan serpinti kulesi.

Durban'dan uzakta değiliz.

(Orada çalıştı Pessoa.)

Bir tankeri geçeriz.

Mombasa'ya doğru yol almakta,

Adı bir meyva adı olan limana

(Kanımda

Gemilerin dümen sularının toplamı:

Camoens, Vasco de Gama ve diğerleri.)

Bahçe gerilerde kaldı.

Geride mi, ileride mi?

İçimizdekiler dışında başka bahçe yok.

Ne bekler bizi öte kıyıda?

Tutku geçişimdir:

Öte kıyı burada,

Işık kıyısız havada:

Parajnaparamita,

Öte Kıyıdaki Kadınımız,

Sen Kendin,

Masaldaki kız,

Bahçenin öğrencisi.

Nagarjuna ve Dharmakīrti'yi unuttum

Göğsünde,

Ağlayışında rastladım onlara:

Matthura,

İki olmak birde,

Bir olmak tümde,

Tüm hiçbir şeyde,

Sunyata,

İssiz varsılık,

Kalçaların gibi yuvarlak boşluk!

Gölgeler dönmekte

Bir ışık havuzu üstünde

Karabataklar ve balıklar?

Onyedil heceli pervaneler

Denizde tasarlanmış

Başo tarafından değil:

Gözlerim, güneş ve kuşlar tarafından,

Bugün

Dört dolaylarında,

Moritanya yükseklerine.

Bir dalganın şaplağı:

Tuzdan kelebekler:

Yokoluşlar.

Tıpkı olanın başkalaşımı.

Aynı saatte

Delhi ve kırmızı taşları,

Onun karanlık ırmağı,

Karanlık kubbeleri,

Parçalanmış yüzyılları,

Görünüm değiştirdiler:

Ağırlıksız mimariler,

Billurlaşmalar

Görünüşte beyinsel,

Ayna karşısında kibirli başdönmeleri.

Saydamlıklar sarmalı.

Bahçe

Dalar kendi cehennemine,

Kendi adı

Ya da tözü olmayan

Bir kişiliğe.

İmlerin üstü çizilmiş:

Gözümü dikerim berraklığa.

Victoria gemisinde, denizde, Bombay ile
Las Palmas arasında, 20-28 Kasım, 1968.

**VUELTA'DAN
(1976)**

KUŞBAKIŞI

Guillermo Sucre'ye

Kızgınlıkla

Hızla döner

Bir yansımanın yukarısından

Düşer

Düz bir çizgide

Kesin bitişli

Beyazlık

Yükselir

Gaga şımdı kan kırmızı

Savrulmuş tuz

zar-zor bir çizgi

Düşerken

Dümdüz

Bakışın

Bu sayfanın üzerinde

Eridi

GALEANA CADDESİ BOYUNCA

Ramon Xirau'ya

Çekiç hızla ezer orada yukarıda
toz edilmiş sesleri
Öğle-sonrasının tepesinden
yapıcılar doğru aşağıya gelirler

Arasındayız maviyle iyinin, iyi akşamlar
burada başlar boş arsalar
Soluk bir harç birden alevlenir
kolibrinin gölgesi ona kıvılcım çakan

İlk evlere erişirken
yaz oksitlenir
Birisini kapısını kapatmış birisi
kendini gölgesiyle konuşmakta

Daha kararır hava Şimdi caddede kimse yok
şu köpek bile
Oradan yalnız geçmeye
İnsan kendi gözlerini kapamaya korkar

NESNELER VE HAYALLER

Joseph Cornell'e

Tahta ve cam hegzahedronlar
azıcık büyük kundura kutusundan,
gece ve ışıkları için yeterli yerleri de var.

Her uğrağın anıtları,
her uğrağın reddediş, kullanılmış:
sonsuzluk için kafesler.

Misketler, düğmeler, yüksükler, zarlar,
iğneler, pullar ve cam boncuklar:
zamanın masalları.

Bellek yankılar dokur ve çözer:
kutunun dört köşesinde
saklambaç oynuyor gölgesiz kadınlar.

Aynaya gömülü ateş,
akıkte uyuyan su:
Jenny Colon ve Jenny Lind'in soloları.

'İnsan bir resmi işlemeli', demişti Degas,
'tıpkı bir cinayeti işler gibi'. Fakat kutuları
şeylerin kendi adlarından kaçıştıkları yere kurdun.

Görüşün slot makinası
konuşmaların yoğunlaştırıcı barutluğu,
kriket ve burçların oteli.

Küçük, tutarsız parçacıklar:
Tarih'in karşıtı, yıkıntıların yaratıcısı,
yıkıntılardan ortaya çıkardın yaratılarını.

Tinlerin tiyatrosu:
kişilik yasalarını
çemberden geçiren nesneler.

Hayaller açıktır,
gövdeleri ışıktan daha hafif,
bu cümlecik sürdüğü kadar süren.

Grand Hotel Couronne:bir ufak şişe,
kulüplerin üçü ve, çok şaşırmış,
Almendra yansımanın bahçelerinde.

Tarak bir harptir
bakışıyla tumbırdattığı küçük bir kızın
doğuştan dilsiz.

İşsel gözün yansıtıcısı
manzarayı parçalayıverir:
Tanrı yapayalnız, üstünde, sönmüş bir dünyanın

Hayaller berraktır
gövdeleri ışıktan daha hafif,
sürerler bu cümlecik sürdüğü kadar.

Joseph Cornell: kutularının içinde
sözcüklerim bir an için görünür oldu.

Cambridge, Massachusetts, 12 Ocak 1974

SİYAH BEYAZ TAŞ

Sima

bir taşı eker

havaya

taş yükselir

İçinde

bir yaşlı adam uyumakta

Gözlerini açarsa

taş patlar

gagaların ve kanatların girdabı

bir kadının üstünde

akarak giden

gözün sakalları arasında

Taş düşer

yanarak

gözün plazmasında

çiçeklenerek

elinin ayasında
konuşarak
sarkarak
göğüslerinin arasında
suyun dilleri
Taş olgunlaşır
İçeride
tohumlar şarkı söylemekte
Yedi tane
Yedi kızkardeş
yedi engerek
Yedi dala yeşim taşı
yedi sözcük
Uykuda
camdan bir ırmak yatağında
Yedi su damarı
ortasında
taşın
bakışın çatlatıp açtığı

YAZARIN NOTU: Sima, ressam, Çek doğumlu.

GÜNLÜK ATEŞ

Juan Garcia Ponce'a

Hava nasıl
kurar ya da yıkarsa,
jeoloji sayfalarında,
üstü düz tepelerinde gezegenimizin,
kendî görünmez yapılarını:
insan.

Dili az-çok bir tohum
ama,
uzamın ayasında yanan.

Heceler akkordurlar.
Bitkidirler de:
kökleri
sessizliği parçalayan,
dalları
sesten evler kuran.
Heceler:
bağlarlar çözerler,
oynarlar
benzerlik ve benzeşmezlikte.

Heceler:

şakaklarda olgunlaşır,
ağızlarda çiçeklenirler.

Kökleri

geceyi i er, ışığı yer.

Diller:

akkor ağ aları
yağmurdan yapraklarla.

Yıldırım bitkileri,
yankıların geometrileri:
bir kağıt  zerinde
 ilir kendini kurar

g n nasıl kendini
uzamın ayasında kurarsa.

BU CÜMLECİĞİN ORTA NOKTASINDA

Dünyanın tepe dalgasında değilim.

Şu an
tepesinde yaşayanın sütunu değil,
zaman

ayaklarımdan yükseliyor,

kafatasımın içinde saçılmıyor
dilsiz bir patlamasında abanozun,
körlüğün tıpkısı bir berraklık.

Ben bir altıncı kattayım,

ben
zamandan sarkıtılan bir kafeste.

Altıncı kat:

suların yükselişi ve patırtı.
çarpışan metaller,

aşağıya yetiştirilen kırık cam,
makinelere, öfkeleri şimdiden insana benzeyen.

Gece
kendini yokeden bir yaygara,

bir gövde
her kendini kucaklayışla kendini parçalayan.

Körcesine

tutar, el yordamıyla, parçalarını,
toplar
kırılmış adlarını, ve yeniden yayar onları.
Ayrık-parmak uçlarıyla
kent kendine dokunur düşlerinde.

Dört yol ağzında değilim:

Seçmek
yanlış başlamaktır.

Ben

şu cümlecğin orta noktasındayım.

Nereye yönlendirmekte beni?

Sözcükten sözcüğe yankı,

edimler ve tarihler,

doğumum:

Kendi günlerini yırtıp atan takvim

bellegimin boşluğunda.

Ben kendi gölgelerimin torbasıyım.

İniş

anamın gevşek göğüslerine doğru.

Kırışik tepedipleri,

yıkanmış lavlar,

yakınmalar düzlüğü,

kirecin şenliği.

İki işçi çukuru açar.

Parçalanmış

tuğla ve harç ağzı.

Ve orada

tabut yarılmış parçalara:

İki ayrık tahta arasından

gümüş-gri o şapka,

bir çift papuç,

avukatın siyah cübbesi.

Paçavralar, düğmeler, kemikler:

birden bir öbek toz

ışığın ayaklarında.

Dokunulmamış soğuk ışık,

neredeyse uykuda,

şafak ışığı

tepelerden henüz dönüşü,

ölülerin çoban kızının.

Babam olan şey

sığar o yelkenbez' torbaya

bir işçinin bana uzattığı

annem istavroz çıkarırken.

Bu yapılmadan önce

görüntü dağılıp gider:

Ben orta noktasındayım

bir kafesle sarkıtılmış,

sarkıtılmış bir imgenin içinde.

Çıkış noktası geri çekilir,

varış noktası yok olur.

Ne son vardır ne de başlangıç:

Ben duraksamadayım,

ne biterim ne de başlarım,

dediklerimin

ne ayakları ne de kafası var.

Kendi içimde döner dönerim

ve her zaman rastlarım yine

aynı adlara,

aynı yüzlere

ve rastlamam hiç kendime.

Tarihim benim değil:

O kırk cümlecikğin bir hecesi

döngüsel baygınlığında

kentin yeniden, yeniden söylediği

Kent, benim kentim:

Hakaret edilen dikili taş,

onursuz taş,

tükürülen ad.

Senin öykün Tarih'tir:

erek

özgürlük gibi maskelenmiş,

yıldız

rotası ya da yörüngesi olmayan,

oyun

kurallarını umursamadan oynadığımız,

kimsenin kazanmadığı oyun,

kuralsız oyun,

çıkarıcı bir tanrının boş kaprisi,

insan

kekeleyen bir tanrı oldu.

Öngörülerimiz

sözü dumura uğramışların söylevi,

peygamberlerimiz

gözlükleriyle görebilenler anca.

Tarih:

gel ve git, sonsuz, kaynaksız.

Kimse gitmedi oraya,

kimse

çeşmeden içmedi,

kimse

zamanın taştan gözkapaklarını aralamadı,

kimse

ilk sözü işitmedi,

kimse son sözü işitmeyecek,

onu söyleyen ağız mırıldanıyor kendi kendine,

kimse

evrenlerin boşluğuna girmedi,

kimse

güneşlerin gübre yığınınından geri gelmedi.

Tarih:

gübre yığını ve gökkuşağı.

Terazi

yukarıya, yüksek teraslara doğru:

Yedi nota

berraklıkta ertiyip gitti.

Gölgesiz sözler.

İşitmedik onları, yadsıdık,

varolmadıklarım söyledik:

gürültüyü seçtik.

Altıncı kat:

Bu cümlecğin orta noktasındayım:

Nereye

götürüyor o beni?

Biçimi bozulmuş dil.

Yazıtların bahçervanı: Şair.

DÖNÜŞ

José Alvarado'ya

Köye geri dönmemek daha iyidir,
altüst edilmiş cennet sessiz
şarapnelin kırık parçalarında.

RAMÓN LÓPEZ VELARDE

Sesler köşe başında

sesler

güneşin açık eli içinden

neredeysen sıvı

gölge ve ışık

Marangoz ısıklık çalar

dondurmacı ısıklık çalar

ısıklık çalar

üç dışbudak ağacı alanda

Büyüyor

görünmez yaprakları seslerin

yükseliyor

Zaman

çatıların tepesinde kurumak için uzanan.

Mixcoac'dayım

Mektuplar çürür

posta kutularında

Begonviller

duvarın beyaz kırcı önünde

güneşle düzlenmiş

bir leke bir mor

tutuklu elyazısı

güneş tarafından yazılan

Geriye yürüyorum

geriye bıraktığım şeylere

ya da beni bırakan şeylere

Bellek

cehennemın kenarı

balkon

boşluğun üstünde

yürüyor ve ileriye gıtmıyorum

Kent tarafından kuşatıldım

havasızım

gövdem yok

yastık ve döşek olan taş yok

bulut ve su olan ot yok

Tın dışarı çıkar

Öğle

ışığın ezici yumruğu

Bir büroda yıkılmak

ya da kaldırıma

hastaneye gıtmek

böyle ölmenin acısı

acının kendisine değmez

Geriye bakıyorum

geçip gıtmekte olan

sisten başka birşey değil şimdi

Karabasanların filizlenişi
cûzzamlı imgelerin zarar verişİ
göbekte beyinlerde ciğerlerde
kolej ve tapınağın cinsel organlarında
sinema salonlarında

İsteğın hayalet kalabalığı
burda ve şurdaki toplanma yerlerinde
bu ve şu

dilin dokuma tezgahlarında
bellekte ve onun oturduğu yerlerde
tırnaklı ve sıvrıdışlı düşünceler doğurmak
bıçak bıçımle gerekçe sürûleri
plaza'da yeraltı mezarlığında
mûnzevinin kuyusunda
aynaların yatağında ve jiletlerin yatağında
uykusunda yûrûyen lağımlarda
nesnelerde dükkan vitrininde
bakışların tahtına kurulmuş

Afetlerin bitkileri
toprak altında olgunlaşır

Yakıyorlar
milyonlarca milyonlarca eski kağıt parayı
Meksika Bankası'nda

Köşelerde ve alanlarda
kamusal alanların geniş tabanlarında
Sivil Kilise'nin pederleri
şeytan kuklaların sessiz bir meclisi
ne kartal ne de jaguar

şahın avukatlar
çekirgeler

mûrekkebin kanatları

kesici çeneler

vantrilog akallar

gölgeden seyyar satıcılar

saygıdeğer yurttaşlar

rakuun

tavuk hırsızı

çingirak ve yılanının anıtı

mavzere ve *maçet*'e kurban taşı

apoletli *Cayman*'ın türbesi

çimentodan cümleciklerle oyulan tumturaklı söz

Felç edici mimarı

kenarlanmış mahalleler

kokuşan belediye parkaları

güherçile yığınları

terkedilmiş alanlar

kentli göçebelerin kamp yerleri

karınca yuvaları solucan tarlaları

kentin kentleri

yara izlerinden geçitler

canlı etten caddeler

Cenaze Avluları

tabutun vitrini yanında

orospular

değersiz gecenin direkleri

Şafakta

sûrüklenen meyhanede

devasa ayna ısınır

tek başına içenlerin

yüzlerinin ertiyişini düşündükleri yerde

Güneş kemikten yatağından doğrulur

Hava hava değildir

kolları ve elleri olmadan boğar

Şafak perdeleri yırtar

Kent

kırık sözcüklerden bir öbek

Rûzgar

tozlu köşelerde

kağıtları çevirir

Dûn'ün haberleri

daha uzak

parçalanmış bir çivi yazısı tablettten

Çatlamış yazılar

parçalanmış diller

kırılmış imler

alt tlachinollı

ikiye ayrık

yanık sular

Merkez yok

toplanma ve kutsanma plaza'sı

eksen yok

yıllar saçılmış

ufuklar terhis edilmiş

Dağlamışlar bütün kenti

her kapıda

her alında

\$ işareti

Kuşatmadayız

başladığım yere geri döndüm

Yitirdim mi yoksa kazandım mı?

(Soruyorsun

'başarı' ve 'başarısızlık' hangi yasaların elinde?

Balıkçıların şarkıları su yüzüne vurur

kıpırtısız kıyısında umanın

Wang Wei'den Vali Chang'a

göl üstündeki kamarasından

Fakat istemiyorum

entelektüel bir inzivayı

San Angel'de ya da Coyoacán'da)

Herşey kazançtır

herşey yitirilmişse

Kendime doğru yürürüm

plaza'ya doğru

Uzam aradadır

altüst edilmiş bir cennet değil

zamanın bir nabız vuruşudur

Yerler akarsu kavşaklarıdır

canlıların çırpınışları

bir anlık bir uzamda

Rüzgar ısıklık çalar

dışbudak ağaçlarında

çeşmelerde

neredeyse akışkan bir ışık ve gölge

su sesleri

parlar akarlar yiterler

ellerimde kalan

bir demet yansımadır

İleriye gitmeden yürürüm

Hiçbir zaman varmayız

Bulduğumuz yere hiç ulaşmayız

Geçmiş değil

şimdi'dir dokunulamaz olan

TROWBRIDGE CADDESİ

1

Gün boyunca güneş
Güneş boyunca soğuk
Kimse yok caddelerde
parkedilmiş arabalar
Hâlâ kar yok
fakat rüzgar rüzgar
Kırmızı bir ağaç
şu bıçak gibi havada
hâlâ yanıyor
Onunla konuşarak seninle konuşuyorum

2

Dilin terkettiği bir odadayım
Sen tıpkısı bir başka odadasın
Ya da biz ikimiz
senin bakışının boşalttığı bir caddedeyiz
Dünya
duyumsanamadan ayrılır parçalara
Bellek
çürüdü ayaklarımız altında
durduruluyorum ortasında bu
yazılmamış satırın

Kapılar kendi kendilerine açılıp kapanır

Hava

İçeri girer ve terkeder evimizi

Hava

konusur kendi kendiyile seninle konuşarak

Hava

sonu olmayan korıdorda ıslımsız

Kim bilir kimin olduğunu öte yanda?

Hava

döner ve döner bomboş kafatasımda

Hava

dokunduğu herşeyi döndürür havaya

Hava

havadan parmaklarıyla dağıtır söylediğim herşeyi

Ben senin görmediğin havayım

Senin gözlerini açamam

Kapıyı kapatamam

Hava katılaşmakta

Şu saat bir duraksamanın biçiminde

Bu duraksama senin biçiminde

Sen bir çeşmenin biçimindesin

sudan değil zamandan yapılan

Parçalarım kesik kesik kumıldar

fıskiye'nin ucunda

neydim öyleyim yine de değilim

Yaşamım ağırlıksız

Geçmiş belirsizleşiyor

Gelecek gözlerinde bir parça su

5

Şimdi köprü biçimindesin
Odamız kemerlerinin altında yüzer
Onun senin parmaklığından geçişini izleriz
Rûzgarla dalgacıklanırsın
gövdeden çok ışıık

Güneş öte kıyıda
büyür içeri tepetaklak
Kökleri gökyüzünün derinlerine gömülü
Biz onun yapraklarında saklanabilir
Dallarından bir şenlik ateşi yakabiliriz
Gün oturulabilir durumda

6

Soğuk dünyayı hareketsizleştirdi
Uzam camdan yapılma
Cam havadan
En hafif sesler kurar
Çevik heykelleri
Yankılar çoğaltır ve dağıtır onları
Belki kar yağacak
Yanan ağaç titrer
şimdi geceyle sarılı
Onunla konuşarak seninle konuşuyorum.

1 OCAK

Günün kapıları açılır
dilin kapıları gibi,
bilinmeyene.
Dün gece anlattın bana:

Yarın

İmleri düşünmek zorunda olacağız,
görünümü çizmek, planı tasarlamak
çift katlı sayfası üzerine
kağıdın ve günün.
Yarın, yaratmak zorunda kalacağız,
yeniden
bu dünyanın gerçeğini.

Gözlerimi geç açtım.
Sanliyenin bir anı için
Aztek'in duyumsadıklarını duyumsadım,
uzanıp beklerken
dağlık durunun kıvrımında
ufuktaki çatlaklar arasından
zamanın kesin olmayan dönüşünü.

Fakat hayır, yıl geri dönmüştü.
Bütün odayı doldurdu
ve bakışım neredeyse dokundu ona.
Zaman, bizden yardım almadan,
yerleştirmişti
tıpkı dünkü düzen içinde
boş cadde üzerine evleri,
evler üzerine karı
kar üzerine sessizliği.

Yanımdaydın,
hâlâ uykuda.
Gün yaratmıştı seni
fakat henüz onaylamamıştın
gün tarafından yaratılmayı.
- Benim yaratılmamı da belki.
Bir başka gündeydın.

Yanımdaydın
ve gördüm seni, kar gibi,
görünüşler arasında uyuyan.
Zaman, bizden yardım almadan,
evleri yaratır, caddeleri ağaçları
uyuyan kadınları.

Gözlerini açtığında
yürüyeceğiz, bir kez daha,
saatler ve yarattığı şeyler arasında.
Görünüşler arasında yürüyeceğiz
zamana ve birleştirdiklerine tanık olacağız.
Belki günün kapılarını açacağız.
Ve sonra bilinmeyene gireceğiz.

Cambridge, Massachusetts, 1 Ocak 1975

SON SÖZ

GÜN

Bereketli ağaç her gün. Bu
(Temmuzun beşi) saat be saat dönüşüyor
görünmezliğe: bir ağaç silinmiş
gelecek yapraklarla yüklenmek için.
Günle uzlaşmak için –ışık, su, taş–
şözlerimiz dünya kadar nesneye uzanır
kendisi kalan: yeni yapraklar
sevindirir bizi, kendilerinden bir neden olmadan–
yalnızca bitkisel ünlemler olmakla,
kutlamanın yansımaları
yıllık kimyasal yeniden doğuşu,
akşamın bitmiş sayfayı hemen lekelediği yerde
ve gölge emen gölge, gün
batıyor ateşler içinde, yapraklar içinde.

KÜÇÜK SÖZLÜK

anima mundi: canlı dünya, canlılar dünyası.

Baktria: Hindikuş dağlarıyla Amu Derya ırmağı arasındaki yörenin eski adı.

Camoens: Portekizli şair (1524-1580). 1553'de Vasco de Gama'nın izlediği yoldan Hindistan'a gitti. Daha sonra bu yolculuğu Portekiz tarihi ile harmanlayarak anlattı.

Cayman: Güney Amerika'ya özgü bir timsah türü.

Datla: Kuzey orta Hindistan'da, Madhya Pradeş eyaletinde bir kent. 26.000 nüfusludur. Hint mimarlığının güzel bir örneği olan kare sarayı ve sekizgen kulesi ile tanınır.

Dharmakirti: Budizm'de Gerçek kavramı.

donner un sens plus pur aux mots de la tribu: aşiretin sözcüklerine daha saf bir anlam yüklemek. (fr.)

gat: Hindu'ların ırmak kenarlarında ölülerini yaktıkları yer.

hamadryad: genellikle boyu 4 metreden uzun olan, öteki yılanları yiyerek beslenen, doğuya özgü bir yılan, king kobra (*Ophiophagus hannah*).

Himayal Pradeş: Hindistan'da merkezî Sımla olan eyalet.

Komorin burnu: Hint yarımadasının en güney ucu olan burnu.

Krişna: Vişnu'nun sekizinci bedenleşmiş hali olan Hinduizm tanrılarının en sevilen ve sayılanı. Aynı zamanda Andra Pradeş eyaletinde bir bölge ve ırmağın adı.

Le pays est plein de sources: Ülke kaynaklarla dolu. (fr.)

maçet: Güney Amerika'da kamış kesmek için kullanılan kılıca benzer uzun bıçak.

Nagarjuna: Yaklaşık İ.S. 150 yıllarında yaşamış, Mahayana Budizmi'nin ayılmasını sağlayan Budist rahip.

Nagpur: Maharaştra eyaletinde bir kent.

nim ağacı: Budizm'de kutsal sayılan bir ağaç.

Pessoa: Portekizli şair (1888-1935). Portekiz yazınında 'modernizm'in en önde gelen isimlerinden sayılır. Şiirlerini İngilizce ve Portekizce olarak yazdı.

plaza: kentsel meydan.

Polifemo: Yunan mitolojisinde Poseidon'un oğlu olan tek gözlü dev, çoban. Odissea'da Odiseus ve adamlarını mağarasına kapatır. Odiseus ve arkadaşları ona şarap içirerek gözünü oyarlar ve sonra da koyun postlarına sarınarak kaçarlar.

Prajnaparamita: Budizm'de **Aklın Kusursuz Kılınması** kavramını gösteren tanrıça.

promenad: kale ile kentin ilk evleri arasında kalan meydan.

sadu, saddha, saduki: Budizm'de **İnanç** kavramı.

slot makinası: parayla çalışan otomatik büfe.

Sunyata: Budizm'de **Boşluk** kavramı.

Şiva: Hinduizm'in (Vişnuizm'in ve Şaktizm'in) üç büyük tanrısından biri. (Brahma yaratıcı, Vişnu koruyucu, Şiva ise uğurlu anlamına gelir.) Mahadeva olarak da bilinir. Şiva, fallık tapınmadan kalma dinsel öğeleri kendisinde toplamıştır. Lingam adı verilen fallık bir amblemi olan Şiva'nın eşi (sakti: kocası) Parvatı'dır. Şaktizm, Hinduizm ve Lamalzm'i, özellikle de bunlardaki erotik sanata yöneliş etkilemiştir.

Tıpu Sultan: Mysore'un son maharajı (1749-1799). Haydar Ali'nin oğlu olan, Tıpo Sahip olarak da anılan Tıpu Sultan, İngilizlerle üç kez savaştı. Ancak son savaşında başkentli Seringratam'ı savunurken İngilizler tarafından öldürüldü, krallığı bölündü. Savaşımı, pek çok yazınsal çalışmaya konu oldu.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
OCTAVIO PAZ	9
ŞİİR VE TARİH	11

LA ESTACION VIOLENTA (1948-57)

Yıkıntılar Arasında İlahî	17
Kırık Kûp	20
Irmak	25

AGUILA O SOL (1959-50)

Şairin Çalışmaları

VII	31
XII	31
XIV	32
XVI	32
Kartal mı, Güneş mi?	
Bahçe ve Çocuk	33
Ova	34
Yığıltı Nota	35
Havadaki Kale	35
Meksika Vadisi	36

SALAMANDRA (1958-61)

Şafak	39
Burada	39
Bilici	40
Arkadaşlık	41
Kesinlik	41
Peyzaj	42
Dokunuş	42
Ustıca	43

LADERA ESTE (1962-68)

Kutsal İncir Ağacı	47
Hümayun'un Anıt Mezarı	49
Lodi'nin Bahçelerinde	49
Gündoğumu	50
Öteki	50
Komorin Burnu Dolaylarında	51
Herat'ta Mutluluk	52
Vaftız Edilmenin Etkileri	54
Hayal	54
Köy	54
Vrindaban	55
Hımayaıl Pradeş (3)	60
Şairin Türbesi	62
Çıglık	65
Uzak Komşu	65
Tıpkısı	66
Yazı	67
Uygunluk	67
Gençlik	67
Dört Bir Yönden Rûzgar	68
Madrigal	77
Suyun Anahtarı	77
Elefanta Adasında Pazar Günü	78
İki Bahçenin Masalı	80

VUELTA (1976)

Kuşbakışı	93
Galeana Caddesi Boyunca	94
Nesneler ve Hayaller	95
Siyah Beyaz Taş	97
Günlük Ateş	99
Bu Cümlecğin Orta Noktasında	101
Dönüş	106
Trawbridge Caddesi	112
1 Ocak	115

SONSÖZ

Gün	119
-----------	-----

KÜÇÜK SÖZLÜK	121
---------------------------	-----